Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ ճանապարհ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լրոյ արուեստ

Մանկունեաց Քէֆեար

ՀԱՅՕՍՊԵՐՊ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يوى وسياسى غزيته‌سى
صاحب امتيازى : ارماسى قره
باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸ دائرهسنده

ԳԻՆԱՆՈՒՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Գոլոց համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՄԱՅՐԻԿՆԵՐԸ

Գրեց՝ ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գարնէրուի գաւաթները կը պարպուէին իրարու ետեւէ։ Իրիկունը կը խտանար իր սառնութիւնը ծփացնելով և արեւը չէր նայուածքներ միայն կրնար նետել զբօսավայրի ծառերուն կատարին։ Դիւերուան գաղտնութիւնը՝ մութին խորհրդաւորութեան հետ, հեւանդ զգայնութիւններ կը թողէր սիրտերէ ներս, մինչ անդին երգիչները անդադրում կը պզկէին իրենց ձայնալարերը և նուագածուները անխնայ կը գալարէին իրենց մասները։

Խանդավառութիւնը, յուզումը կ'աւելնար լոյսերուն վառելովը։ Մարդկային հոգին այսպէս է արդէն, հաճոյքը, արբշռանքը կարծես աւելի քաղցր, աւելի վառ ու խլ են լապտերներու վտիտ ցոլքին տակ, գիշերուան թաքնութիւններուն և գաղտնիքին ծոցը, քան արեւին յորդ, անվերապահ և անգաղտնապահ տիրումին մէջ, որ կը յոգնեցնէ, կը տաղտկացնէ կարծես հեշտանքը։

Քանի ժամերը առաջանային, խառնակութիւնը կ'աւելնար։ Մթութիւնը կը մշուշէին, երանկերը կուռէին, կուրծքերը կը հեւային և աչքերը ցնորանքի տեսիլներ կը հետապնդէին. կիները ու աղջիկները աւելի խօսուն, ճկվլուն կը դառնային։

Մենէ քիչ մը անդին երեք հոգի չընկնակած էին լոլորչի տեղուն մը, որուն վրայ ազանդներու այլազան չփթութիւն մը կը տիրէր և գաւաթները թրմուած էին ըմկուիին յորդումէն։ Տարիքոտ կին մը, երիտասարդ մը և աղջիկ մը էին։ Կինը մեր ճաղատը կ'ինար։ 45—50 տարու, դէմքը ո՛չ այնչափ խորշոմած, մազերը ներկին ջնարակի փայլ մը առած էին։ Սեւեր հագուած, վիզն ի վար ժամայոյտի երկար շղթայ մը որ ոսկի երեւոյթ ունէր։ Երիտասարդը, աղէկ հագուած, ծունկ ծունկի մօտեցեր էր աղջկան, որուն կռնակը և մերի կիսաղէմքը մթայն կը տեսնէինք։ Ճերմակներ էր հագած։ Երկայն հասակ, գիրուկ, ներդաշնակ կազմութիւններով մարմին մը։ Ծոծրակը կիսովին բաց ժանեկաւոր տֆolքերէն տակ, գեղինի զարնող գգուելի ճերմակութիւն մը ունէր որուն վրայ շագանակագոյն մազերը շքեղ պսակ մը կը հիւսէին։ Իր անհունարտ շարժումներուն ու ճկվլուն խանդավառութեան մէջ դէմքը վառ եւանգ մը ստացած էր, և շրթունքները գարնէրուին համբոյրներէն թեթեւ մը կապուտցած, անդադար կը շարժէին։

Թոյր եղբայր և մայր մը կարծած էինք զանոնք, երբ նորեկ լարեկամ մը, ձեռքերը անտարբերութեամբ տաքատին գրպանը և սիկառ մը փակցուցած շրթունքին, դիմեւելով, ոտքը քաշքշելով անցաւ անոնց քովէն, ակնարկ մը նետելով տարէց կնոջ վրայ որ երեսը անդին դարձուց նոյն պահուն և աղջիկը սկսաւ գետին նայիլ և վայրկեանական յուզումի մը տակ իր քունքերը տժգունեցան թեթեւակի։

Երիտասարդը չիտակ մազի եկաւ եւ դեռ չբարեւած բացագանչեց.

—Բուկինները նոր որս են դուք...

Առաջուց արդէն աղջկան աղւորութիւնը և յետոյ ալ այս մրջդէպը բնական էր որ սրէին մեր երիկ-մարդու հետաքրքրութիւնը։

—Ադ ջատուկը կը տեսնա՞ք յարեց, վարդի պէս աղջկան արիւնը պիտի մնէ։ Պչրանալ, չանասէր, խեռ և կարճամիտ կին մըն է։ Երիկ ունի իրա՛ւ, բայց անոր կարեւորութիւն չտար, մարդու տեղ չդներ, իր խելքին, քմահաճոյքին ետեւէն է։ Մարդն ալ իր այդ տարիքին մէջ հանդարտութեան չրջանը մտած, ձայն չի հաներ, ցաւը ներսը կը պահէ, արցունքը կը կլլէ, և ձգած է կինը իր ճամբուն։ Ջատուկը երբեմնի խանդավառ, հրքան չրջանը անցուցած իր գեղեցկութեան աւերակներուն վրայ նոր տարիքներ, նոր յուզումներ կը փնտռէ կ'երեւի թէ, և կուզէ զեղխ կեանք մը վարել։ Իր այս տենդանքին մէջ կը մոլորի. որովհետեւ երիկը չի տար իրեն այդ պահանջը և մանաւանդ որ անկարող է տալու։ Հետեւաբար դուրսը կը փնտռէ զայն։ Միւս կողմէ աղջիկը մեծցած է, հարս ըլլալու ատին վրայ կոխած, պէտք է անոր ալ ճար մը գտնել։ Իրենք հաներ մարդիկ են, դրամօժիտ չունին, տուն, կալուած չունին, չոր չոր աղջիկ մը կայ, ո՞վ պիտի առնէ։ Պէտք է խորամանկութեան դիմել, պէտք է դարձուածքներ գտնել։ Աղէկ փեսայ մը տո՛ւնին ալ, իրեն ալ հանդստութիւն պիտի ըլլայ, քիչ մը լայն կեանք պիտի վարեն։ Կարճամիտ կին սակայն, իրերը խորէն չի կրնար դատել։ Այս միջոցին երիտասարդ մը, արտաքինով պերճ ու փայլուն, աչք կը ձգէ աղջկան վրայ։ Հաճոյքի ու գեղեցկութեան համար անոր չուրջը թափառողները դիտելով, մայրը կը զգոյշանայ, իտէալներուն մօտենալը կ'զգայ, և աղջկան ալ դիւրութիւններ կուտայ, աչք գոցիներ կ'ընէ։ Երբ սակայն կը տեսնէ որ աղջիկը կը քաշուի կամ կը կասկածի, մայրը կը դրդէ զայն, չարամիտ ակնարկութիւններով անոր միտքը կը սրէ, երեւակայութիւնը կը թռնուորէ թեկնածու երիտասարդին տեղի տալու, և այսպէս տղան ոտքը կը դնէ տան սեմին ներս։ Ա՛լ այդ կնկան համար արը թակարդը ինկած է. վասահ է որ տղան պիտի բռնուի իր աղջկան աղւորութեան և պիտի առնէ։ Ասոր համար իր խորամանկութիւնները խնայողութեամբ կը գործածէ։ Աղջկան կը սովրեցնէ այն ռազմավարութիւնը որ իր խելքով յաջողութեան ճամբան պիտի ըլլայ։ Կը յանձնարարէ նախ երիտասարդին քով երկչոտ, խրտչող ըլլալ, տելի չտալ, դեղեւիլ, և այս միջոցներուն պզտիկ զոհողութիւններ պահանջել... տղուն զգացումին ատիճանը չափելու համար։ Առաջին նուէրը կուգայ, աղջիկը հրահանգ կը ստանայ քիչ մը թուլնալու, աւելի համարձակ ըլլալու։ Վերջապէս այսպէս չարունակաբար, մինչեւ որ աղջիկը գաղտնիք մը չունենայ երիտասարդէն որ յօժարակամ կուգայ հոն, կը ծախսէ, կը զոհէ, մաքուր հաճոյք մը վայելած ըլլալու համար։ Խեղճ աղջիկը ի զուր կը սպասէ նշանտուքի արարողութեան, ատոր խօսքը անգամ չըլլար։ Մայրը գոհ է որովհետեւ առատաձեռն երիտասարդ մը գտած է որ ամէն տեղ կը տանի զիրենք, Վոտիոր, Կղզի, թատրոն եւայլն, կեանք վարել կուտայ, աշխարհի մէջ ինչ կայ չկայ ցոյց կուտայ։ Աղջիկն ալ գոհ է, որովհետեւ իրեն համար նոր կեանք մըն է, ուտել, խմել, պտտիլ և մինչ երիտասարդ մը ունենալ իր քով որ ոեւէ զոհողութիւն չի խնայեր։ Գործը այսպէս կը չարունակուի, աղջիկ ու տղայ շատ գիշերներ միտակ կը մնան, և վերջապէս օր մը տղան յարգացած և ջատուկ մօրը և անոր դրդումով աղջկան պահանջումներէն արթնցած՝ կը քաշուի՝ ոտքին փոչին թափուելով։ Աղջիկը կը տիրի։ Մայրը իր փորձառու կին հոգը չըներ սակայն, կը մխիթարուի «խմէթ չէ եղեր» կը յուսադրէ ալ աղջիկը թէ «աշխարհը մէկ երիտասարդի մը մէջ չէ»։ Այս ընթացքը սակայն կը խօսուի։ Ադին երիտասարդներ կան պատրաստ առաջին առթիւ իսկ յարձակելու այդ մեղրալից ծաղիկին վրայ։ Դարպասները կ'սկսին և վերջապէս նոր մը կը յաջողէ նախորդին։ Մայրը նորեկը աւելի վեր կը բռնէ, կը նախապատուէ, և աղջիկն ալ իր մօրը միւսն հետեւորդ, դիտե՛ թէ ինչ պիտի ընէ. փորձառութիւն մը ունի արդէն։ Այս երկրորդն ալ կը փախչի, և ուրիշներ կը յաջորդեն շարունակաբար։ Բնական է ասիկայ, և ա՛լ անկէ ետք, իրենք են որ երիտասարդներուն ետեւէն կ'ինան, որովհետեւ վարժուեցան զեղխ կեանքին, իրենց շրթունքին համ տուաւ հեշտանքի բաժակը...

Ընկերնիս աղէկ կը խօսէր, փորձառու էր գրեթէ և մանաւանդ որ այդ աղջիկը կը ճանչնար։ Դարեղարի գաւաթը մինչեւ մրոը ծծելէ և լայն շունչ մը առնելէ ետք, հասկնալով մեր հարցասիրող ակնարկին նշանակութիւնը, թեթեւ մը ժպտցաւ և շարունակեց.

—Միտքերնիդ կը հասկնամ։ Իմ և անոր մէջ անցած դարձածը կը հետաքրքրէ։ Երիկ մարդու հետաքրքրութիւն է ատիկայ որուն գոհացում տալն ալ, դարձեալ այրական բան մըն է, քանի որ ամէն մարդ ինչպէս նորարիւտուրները, անանկ ալ յարիացածները կնոջ աշխարհին մէջ, թեմ մը կը գտնեն, ուրիշը չեն թողուր իրենց չահատակութիւնները, արշաւները և յաղթանակները պատմելու։ Այդ աղջիկը կը տեսնա՞ք, Վէրժին է անունը, սքանչելի աղջիկ է։ Առաջին անգամ երբ տեսնուեցայ, իր ընթացքը, խօսուածքը այնքան ազդեցին որ չեմ կրնար պատմել։ Բնական ամօթածութիւն մը, սանձարձակ խօսքի մը առջեւ կարմրիլ մը ունէր որ կինը գերազանցապէս տենչալի կ'ընծայէ։ Մեղմ, անուշ խօսուածք մը, աչքի գինովցնող մոգութիւն, մարթի մտի շոյող ճերմակութիւն մը, ծածկուած բայց վառ տարփանք մը, ասոնք ամէնքը պատճառ եղան որ ամէն ուրիշ աղջիկէ աւելի երկար կապուիմ իրեն։ Ես սկիզբներն էի, բայց ոչ առաջինը՝ յետո՛յ իմացայ։ Իր վրայ այնքան ազնուութիւն, այնքան ընտանոյն պարկեշտութիւն տեսած էի որ երբ լսեցի այդ պարագան չհաւատալ եկաւ։ Իրեն երես չեկայ առաջ։ Բայց յետոյ դատեցի որ մայրն էր պատճառը։ Գիտէք թէ ո՛րչափ կեանք վարած եմ, բայց այս պարագան նոր էր ինծի համար։ Խելքս չէր հաներ մօրը ընթացքին. կրնա՞ք երեւակայել մայր մը որ աղջկան և անծանօթ երիտասարդի մը հետ գիւղ երթայ, պանդոկ մնայ գիշերը և ինք անկիւն մը քաշուի, կամ ուրիշ սենեակ մը քնանայ, երկուքը քովէ քով ձգելով։ Մտածեցի որ իրա՛ւ է թէ ես ամուսնանալու փափքով առաջ մղուած չէի, բայց կրնար ըլլալ որ մայրը պարզամիտ կին՝ կոյր վստահութիւն մը չնած ըլլար իմ վրաս, իբր խիստ պատուաւոր մէկը վկայութիւն առած, որով այդչափի թոյլտութիւն կ'ընէր։ Սակայն ո՛րչափ կը սխալէին։ Մայրը իր չահուն, իր հաճոյքին համար կ'ընէ եղեր...։ Ասոր վրայ աղջիկը մեղքցայ որ զոհ կ'երթար ջատուկին կարճամտութեան և թեթեւաբարոյութեան։ Բայց նշմարեցի որ ան ալ անտարբեր էր կարծես։ Արդէն կարելի է որ հաճոյքէ, պերճանքէ, պըրանքէ չախորժի կին մը։ Իր ամէնէն խոր բնազդներուն մէջ էր որ գգուանքի առարկայ կը հանդիսանար։ Կին մը երկու անգամ չի ծներ որ գիտնայ թէ ի՞նչպէս պէտք է ապրի հաճոյքի կեանքին մէջ։ Պչրուհիներէն ծերերը միայն դժգոհ են և ասիկայ դեռ երիտասարդէր, թարմ, վառ երեւակայութիւնով այնպէս որ ամէն յոռետեսութիւն, ամէն սև կը տարամերժուէր, կը սահէր կ'անցնէր անոր քովէն, ճարպի դեմ արձակուած գնդակի մը պէս։ Օր մը իր զգացումները չչափել ուզեցի։ Վարկեանը իրա՛ւ ալ հոգեբանական էր։ Պանդոկին մէջ ուր գացեր էինք Մեծ-Կղզի, սեղանին վրայ ընդհանուր ակնարկի և լուռ ծպրանքի առարկայ էր տարէց ջատուկ մը, որ ներկերը, սընգոյները, փոչիները և բոմանները իրար էր խառնած, վրձինները, հայելիները, ունելիները ջարդ ու փշուր էր բրած ինքզինքին տանջելինդ տարեկանի հով մը տալու համար։ Աղտոտ, լղճուած թիփ մը որուն չատ կենանք հանդիպիլ, և որոնք սակայն կ'սպասեն որ բոլոր երիտասարդները իրենց ծունկը եկեան իյնան։ Այդ օրուան խօսակցութեան առարկան այդ կինն էր, որ չնորհքով ալ էրիկ մը ունէր։ Ետքը երբ առանձնացանք, Վերժինի անդրադարձնել տուի իր կեանքին վրայ։ Գիտէր որ չը պիտի առնէի զինքը, գիտէր որ ես ալ նախորդ մէկ երկուքին պէս պիտի ըլլայի հարկաւ, թէեւ ինքիր սիրազգման վայրկեաններուն կը մրմնջէր թէ «երբ պիտի ամուսնանանք...»։ Խօսքը ինչպէս եղաւ դարձաւ վարը տեսած պըշրուհին վրայ։ Փորձել կ'ուզէի զինքը։ Հարցուցի.

—«Վերժին, ի՞նչ պիտի ըլլայ ասանկ, ո՞ւր պիտի երթայ վերջը»։

«Աղջիկը դողաց, երեսները անդունացան, կուրծքը կը հեւար։ Տարօրինակ վիճակ մը կ'ապցներ, հարուածը չատ դէշ էր, բայց արձակուած էր մէյ մը։ Երկ մարդիկ, յաճախ ասանկ անողոքութիւններ ունին։ Ցանկարծ աչքերը լեցուեցան, ոգեւորութիւն մը, յուսահատի ոգեւորութիւն մը եկաւ վրան և սա խոստովանութիւնը ըրաւ, որ կեանքիս տխուր ժամերէն մէկը տուաւ ինծի.—

—«Ի՞նչ պիտի ըլլամ... ինչ պիտի ըլլամ... պչրուհի մը, դժբաղդ մը, կամ չատ չա՛տ վարի՛ կնկան պէս աղտոտ մը... Ի՞նչ ընեմ, ի՞նչ ընեմ ան մօրս որ ասանկ ըրաւ ինծի։ Խելքս գլուխս, քաշուող, ինքզինքիս մէջ ապրող աղջիկ մըն էի։ Կը վախնայի երիկ մարդոցմէ, ճամբան անոնց նետած խօսքերէն կը դողայի, կը սարսափէի։ Հայրս քաշած եմ ես, խելօք, հանդարտ։ Բայց... բայց... ի՞նչ սեւ օր էր որ Աստուա՛ծ, առաջին անգամ թոյլ գտնուեցայ...։ Օհ, սատանաս էր եղած մայրս, ամէն օր դաս, ամէն օր մէյմէկ սատանութիւն կը դարձնէր, խելքս, մտքս կը լեցնէր, կը չախէր, կը սիրէր, ուզած ճամբան կը տանէր։ Սրբանիկ ամուսնութեան մը կ'առաջնորդէր ինծի իր խելքովը, ես ալ անփորձ, տկար աղջիկ մը գացի իր ճամբէն...։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակս... սա ասանկ պիտի երթայ։ Վաղը դուն ալ պիտի ձգես ինծի, ուրիշ մը պիտի գայ, մինչեւ որ օր մըն ալ աս վիճակին չդիմանալով վրայ տամ ինչ որ ունիմ իբր կոյս աղջիկ։ Բայլ մը կայ, առ ալ եթէ առնեմ և այս ճամբուն մէջ հարկաւ պիտի առնեմ, ա՛լ անկից ետք, ի՞նչ պիտի ըլլամ, հասարակ պչրուհի մը, տուները սպասող, ճամբան անցիս-փաքած վիճակին հասաւ, չի մը գինի ևս ապսպրեց և դայն ալ բանալէ ետք,

—Նկատելով որ, բաւ, կատարեալ հետաղօտութիւններս չատ փափուկ են և ասանկ մեծագումար ժառանգութենէ մը բաժին ստանալու համար մէկէ աւելի դատարկապորտներ կրնան խաբել զիս, ասանկ վանդի մը չենթարկուելու համար պահպանողական միջոցներ ձեռք առնելու ստիպուած եմ։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Վէնսընդ գլուխը երերցնելով։

—Ամէն տեղէ աւելի հոս, Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ կը վխտան թափառաշրջիկներն ու դատարկապորտները. ձեր դէմքը իսկ կը ցուցնէ թէ դուք այդ վարնոց դասակարդին չէք պատկանիր և ձեր ճակտին քրտինքովը ապրող պարկեշտ անձնաւորութիւններէն էք. ասոր համար մասնաւոր հանակրանք մը կը տածեմ ձեզ նկատմամբ. մինակ կը խնդրեմ որ առանց այլ և այլի, ուղիղ պատասխաններ տաք հարցումներուս։

—Ինչ հարցում որ պիտի ընէք, ըրէք, սիրայօժար պիտի պատասխանեմ անոնց։

Լավառէտ Վէնսընդի այս անձնատուութիւնը տեսնելով,

—Ձեր կենացը, բարեկամս ըսաւ, Աստուած տար որ դուք իմ հօրեղբօր որդին ըլլայիք։ Շիտակը երեսպաշտութիւն չըլլայ չատ սիրեցի ձեզ։

Վէնսընդ աչքերը գոցելով գինիի գաւաթը մէկ ումպով կլլեց ու առանց փոխարինելու Լավառէտի քաղաքավարական ցոյցերուն,

—Ի՞նչ ընտիր գինի, ըսաւ, մեզք որ ամէն առեն չենք կրնար այս տեսակ գինի խմել։

—Մարդս ժառանգութեան մը տիրանալէ ետք, չէ թէ մինակ այս գինին, այլ ասկէ հարիւրապատիկ ընտիրներն ալ կրնայ խմել ամէն օր։

—Իրաւունք ունիք, ուրեմն սա ժառանգութեան գործին նայինք։

—Ես ալ կուզեմ ժամ առաջ այդ գործը լմեցնել, որովհետեւ յատկապէս այդ գործին համար եկած եմ մինչեւ Ամերիկա. ներեցէք սակայն որ ճաշ աւարտեմ վերջին ծայր անօթի եմ։

Լավառէտ ճաշելով հանդերձ չարունակ գաւաթները կը լեցնէր։ Վէնսընդ թէեւ վերջին ծայր կը հեւաքրքրուէր ժամ առաջ ժառանգական խնդիրը լուսաբանելու, սակայն իրեն վեհանձնաբար գինի հրամցնող այս մարդուն դէմ, չտես երեւնալու վախէն լուռ կը մնար։ Վերջապէս Լավառէտ տեսնելով որ Վէնսընդ իր փափաքը վիճակին հասաւ, չի մը գինի ևս ապսպրեց և դայն ալ բանալէ ետք,

—Նկատելով որ, բաւ, կատարեալ հետաղօտութիւններս չատ փափուկ են և ասանկ մեծագումար ժառանգութենէ մը բաժին ստանալու համար մէկէ աւելի դատարկապորտներ կրնան խաբել զիս, ասանկ վանդի մը չենթարկուելու համար պահպանողական միջոցներ ձեռք առնելու ստիպուած եմ։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Վէնսընդ գլուխը երերցնելով։

—Ամէն տեղէ աւելի հոս, Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ կը վխտան թափառաշրջիկներն ու դատարկապորտները. ձեր դէմքը իսկ կը ցուցնէ թէ դուք այդ վարնոց դասակարդին չէք պատկանիր և ձեր ճակտին քրտինքովը ապրող պարկեշտ անձնաւորութիւններէն էք. ասոր համար մասնաւոր հանակրանք մը կը տածեմ ձեզ նկատմամբ. մինակ կը խնդրեմ որ առանց այլ և այլի, ուղիղ պատասխաններ տաք հարցումներուս։

—Ինչ հարցում որ պիտի ընէք, ըրէք, սիրայօժար պիտի պատասխանեմ անոնց։

Լավառէտ Վէնսընդի այս անձնատուութիւնը տեսնելով,

—Ձուկը կաթիլն անցաւ, մինչեւ հոս եկած եմ քիչ մը կերակուր ուտեմ և ճաշին վրայ երկան բարակ կը տեսնուինք։ Ադէկ գինի ունի՞ արդեօք։

—Եթէ ունենայ իսկ, չա՛տ սուղ կուտայ, պատասխանեց Վէնսընդ, բերնին ջուրերը վազցնելով աղէկ գինիին առջեւ։

—Գինին սղութիւնը ո՛վ կը փնտռէ յարեց Լավառէտ, միւտ չռայլ մարդու մը երեւոյթը տալով իրեն։ Ես առանկ խնայողութիւններ չեմ գիտեր։ Ձեռքս անցած դրամը կը ծախսեմ. եթէ չմերժէք ձեզի ալ կրնամ հրամցնել։

Լավառէտի այս խօսքերը հրճուանքի չղողով մը ողողեցին Վէնսընդի աչքերը։ Առանկ ազգական մը որ վեհանձնութեան ամէն հատատիքներ կը չռայէր և մանաւանդ մեծկակ ժառանգութեան մը աւետիսը կը բերէր իրեն, կարելի էր պաղ ընդունելութեան մը ենթարկել։ Ուստի անմիջապէս մէկդի նետեց լրագիրը ձեռքէն ու չակռտուեցաւ կաղմոս պատրաստ՝ երիտասարդին հրամանները ընդունելու։

Միւս կողմէ Լավառէտ հրաման ըրաւ կառաջնին որ պնակ մը կերակուր զոց սրուակ մը գինի և երկու գաւաթ բերաւ։ Լավառէտ անմիջապէս լանալ տուաւ գինիի չիր ու երկու գաւաթները լեցնելէ ետք, Վէնսընդի գաւաթին զարկաւ իր գաւաթը և հրճուագին ձայնով մը,

—Ձեր կենացը, բարեկամս ըսաւ, Աստուած տար որ դուք իմ հօրեղբօր որդին ըլլայիք։ Շիտակը երեսպաշտութիւն չըլլայ չատ սիրեցի ձեզ։

Վէնսընդ աչքերը գոցելով գինիի գաւաթը մէկ ումպով կլլեց ու առանց փոխարինելու Լավառէտի քաղաքավարական ցոյցերուն,

—Ի՞նչ ընտիր գինի, ըսաւ, մեզք որ ամէն առեն չենք կրնար այս տեսակ գինի խմել։

—Մարդս ժառանգութեան մը տիրանալէ ետք, չէ թէ մինակ այս գինին, այլ ասկէ հարիւրապատիկ ընտիրներն ալ կրնայ խմել ամէն օր։

—Իրաւունք ունիք, ուրեմն սա ժառանգութեան գործին նայինք։

—Ես ալ կուզեմ ժամ առաջ այդ գործը լմեցնել, որովհետեւ յատկապէս այդ գործին համար եկած եմ մինչեւ Ամերիկա. ներեցէք սակայն որ ճաշս աւարտեմ վերջին ծայր անօթի եմ։

Լավառէտ ճաշելով հանդերձ չարունակ գաւաթները կը լեցնէր։ Վէնսընդ թէեւ վերջին ծայր կը հեւաքրքրուէր ժամ առաջ ժառանգական խնդիրը լուսաբանելու, սակայն իրեն վեհանձնաբար գինի հրամցնող այս մարդուն դէմ, չտես երեւնալու վախէն լուռ կը մնար։ Վերջապէս Լավառէտ տեսնելով որ Վէնսընդ իր փափաքը վիճակին հասաւ, չի մը գինի ևս ապսպրեց և դայն ալ բանալէ ետք,

—Նկատելով որ, բաւ, կատարեալ հետաղօտութիւններս չատ փափուկ են և ասանկ մեծագումար ժառանգութենէ մը բաժին ստանալու համար մէկէ աւելի դատարկապորտներ կրնան խաբել զիս, ասանկ վանդի մը չենթարկուելու համար պահպանողական միջոցներ ձեռք առնելու ստիպուած եմ։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Վէնսընդ գլուխը երերցնելով։

—Ամէն տեղէ աւելի հոս, Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ կը վխտան թափառաշրջիկներն ու դատարկապորտները. ձեր դէմքը իսկ կը ցուցնէ թէ դուք այդ վարնոց դասակարդին չէք պատկանիր և ձեր ճակտին քրտինքովը ապրող պարկեշտ անձնաւորութիւններէն էք. ասոր համար մասնաւոր հանակրանք մը կը տածեմ ձեզ նկատմամբ. մինակ կը խնդրեմ որ առանց այլ և այլի, ուղիղ պատասխաններ տաք հարցումներուս։

—Ինչ հարցում որ պիտի ընէք, ըրէք, սիրայօժար պիտի պատասխանեմ անոնց։

Լավառէտ Վէնսընդի այս անձնատուութիւնը տեսնելով,

—Ձուկը կաթիլն անցաւ, մինչեւ հոս եկած եմ քիչ մը կերակուր ուտեմ և ճաշին վրայ երկան բարակ կը տեսնուինք։ Ադէկ գինի ունի՞ արդեօք։

—Եթէ ունենայ իսկ, չա՛տ սուղ կուտայ, պատասխանեց Վէնսընդ, բերնին ջուրերը վազցնելով աղէկ գինիին առջեւ։

—Գինին սղութիւնը ո՛վ կը փնտռէ յարեց Լավառէտ, միւտ չռայլ մարդու մը երեւոյթը տալով իրեն։ Ես առանկ խնայողութիւններ չեմ գիտեր։ Ձեռքս անցած դրամը կը ծախսեմ. եթէ չմերժէք ձեզի ալ կրնամ հրամցնել։

Լավառէտի այս խօսքերը հրճուանքի չղողով մը ողողեցին Վէնսընդի աչքերը։ Առանկ ազգական մը որ վեհանձնութեան ամէն հատատիքներ կը չռայէր և մանաւանդ մեծկակ ժառանգութեան մը աւետիսը կը բերէր իրեն, կարելի էր պաղ ընդունելութեան մը ենթարկել։ Ուստի անմիջապէս մէկդի նետեց լրագիրը ձեռքէն ու չակռտուեցաւ կաղմոս պատրաստ՝ երիտասարդին հրամանները ընդունելու։

Միւս կողմէ Լավառէտ հրաման ըրաւ կառաջնին որ պնակ մը կերակուր զոց սրուակ մը գինի և երկու գաւաթ բերաւ։ Լավառէտ անմիջապէս լանալ տուաւ գինիի չիր ու երկու գաւաթները լեցնելէ ետք, Վէնսընդի գաւաթին զարկաւ իր գաւաթը և հրճուագին ձայնով մը,

—Ձեր կենացը, բարեկամս ըսաւ, Աստուած տար որ դուք իմ հօրեղբօր որդին ըլլայիք։ Շիտակը երեսպաշտութիւն չըլլայ չատ սիրեցի ձեզ։

Վէնսընդ աչքերը գոցելով գինիի գաւաթը մէկ ումպով կլլեց ու առանց փոխարինելու Լավառէտի քաղաքավարական ցոյցերուն,

—Ի՞նչ ընտիր գինի, ըսաւ, մեզք որ ամէն առեն չենք կրնար այս տեսակ գինի խմել։

—Մարդս ժառանգութեան մը տիրանալէ ետք, չէ թէ մինակ այս գինին, այլ ասկէ հարիւրապատիկ ընտիրներն ալ կրնայ խմել ամէն օր։

—Իրաւունք ունիք, ուրեմն սա ժառանգութեան գործին նայինք։

—Ես ալ կուզեմ ժամ առաջ այդ գործը լմեցնել, որովհետեւ յատկապէս այդ գործին համար եկած եմ մինչեւ Ամերիկա. ներեցէք սակայն որ ճաշս աւարտեմ վերջին ծայր անօթի եմ։

Լավառէտ ճաշելով հանդերձ չարունակ գաւաթները կը լեցնէր։ Վէնսընդ թէեւ վերջին ծայր կը հեւաքրքրուէր ժամ առաջ ժառանգական խնդիրը լուսաբանելու, սակայն իրեն վեհանձնաբար գինի հրամցնող այս մարդուն դէմ, չտես երեւնալու վախէն լուռ կը մնար։ Վերջապէս Լավառէտ տեսնելով որ Վէնսընդ իր փա-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ

61

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷ.

ՀՕՐԱՔՈՅՐ ՄԱՐԿՈՒԹԻԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴՆԵՐԸ

Լավառէտ ճաշատեղուտիին չընորհակալութիւն յայտնելէ ետք, անոր մատնանիշ ըրած մարդուն քով ուղղուեցաւ, որ գիրուկ, կարճահասակ, խարտիլագեղ մէկն էր, թէ՛ լրագիր կը կարդար և թէ գիրուկ ձեռուընեքովը կը ճաչէր, առանց գլուխը վեր վերցնելու։ Լավառէտ առանց յենարանի աթոռ մը առնելով, շոգենաւային ընկերութեան մթերանոցներու պաշտօնեայ Մրսթրը Վէնսընդի դէմ նստելէ ետք, ձեռքը լրագրին վրայ դրաւ և մտերմական շեշտով մը,

—Դո՞ւք էք Մրսթրը Վէնսընդը, որուն հետ տեսակցելու պատիւ ունիմ, ըսաւ։

Վէնսընդ առանց պատասխանելու վերէն ի վար չափեց իր հանդիսաը վրդովող այս անծանօթը։ Մարդուն դէմքէն բացայայտ էր այս մտերմութենէն զգացած սրանեղութիւնը և սակայն Լավառէտ առանկ բաներու կարեւորութիւն տուող չըլլալով,

—Դուք դիս չէք ճանչնար ըսաւ, և իրաւունք ալ ունիք չճանչնալու, քանի որ Ֆրանսայէն կուգամ։ Հօրեղբօրորդի մը ունիմ որ Սան Ֆրանչիսքօ կը բնակի եղեր և դայն փնտռելու ելած եմ։ Անունը Վէնսընդ է, ընտանեկան ժառանգութիւն մը ունենալ, որուն կէսը այս Վէնսընդին պիտի իյնայ։ Անառակը ասկէ շատ տարիներ առաջ հայրենիքէն հեռացած էր, անկէ ի վեր զինքը տեսնող չէ եղած մեզմէ։ Ըսին թէ այս քաղաքը կը բնակի եղեր, ուստի ես ալ Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ որչափ որ Վէնսընդ անունով մարդիկ կան, ամէնուն հետ ալ մէկիկ մէկիկ տեսնուելով կը հարցաքննեմ զանոնք։ Բայց ինծի այնպէս կուգայ որ այդ Վէնսընդը դուք էք։

—Ե՞ս, գոչեց նաւատին զարմացմամբ։

—Դո՛ւք հապա՛, չեչտեց Լավառէտ, անտարբերութեամբ, ամէն պարագայի մէջ պիտի հասկնանք հիմայ ճշմարտութիւնը. քանի որ ճաչարան

մէջեւ փոխադարձ զգացումներու այն երկիրտ և թագուն հրապոյրը որ սէր կը ծնցունէ։ Հիմա երիտասարդ մը ամուսնանալու համար չէ որ մէյտ կը մօտենայ աղջկան մը, այլ զուսնելու, ժամանակ անցընելու և վա՛յ այն մօրը որ իր խելքին նեղը կորսնցուցած, կամաւելի չահէ և ծանծաղամտութենէ վարուած իր սենեակները տրամադրելի կ'ընէ ամէն կարծեցեալ փեսացուի։ Իսա՛ և հիմակուան աղջիկներն ալ սուրբեր մը չեն, անոնցմէ շատեր յաճախ էրիկ-մարդոցմէ աւելի ազէկ գիտեն հաճոյքը, անառակութիւնը, և սակայն գոնէ ծնողքին վախը, հանրային կարծիքը քար կը դնէ անոնց ոտքին առջեւ։ Տո՛ւր առոնց քաջալերութեան, մանաւանդ մօր մը, ծնողքի մը քաջալերութիւնը և այն ատեն կրնաք երեւակայել թէ ի՞նչ է վախճանը։ Դեռ անցանողները տեսայ աղջիկ մը, ինկած մը, որ ելիզ այս ճամբուն դռնն էր։ Մօրը թոյլտուութիւնով երիտասարդ մը սիրած էր, որ զայն փախցուցած, ամիս մը կեանք վարած եւ յետոյ լքած էր։ Ի՞նչ կրնար ընել այդ խեղճ աղջիկը, բնական է որ իր անկումի չրջանը պիտի շարունակէր, և կը շարունակէ՛ր ալ...։ Դեռ մեր գիտցածն են ասոնք. արդեօք անծանօթ, ինչե՞ր կան։ Բանի՛ մայրեր իրենց աղջիկները իրենց ձեռքով անկումի կ'առաջնորդեն, չզիտնալով կամ չնախատեսելով. սոսկալի՛ է սա։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսք»ին

Այս պահուս երբ հաշտութեան պայմանագրութիւնները կը կնքուին Ճաբոնի և Ռուսիոյ միջեւ, ուշագրաւ է որ երրոպական երկու մեծ տէրութիւններ, Անգլիա և Գերմանիա բարեկամական արտակարգ ցոյցեր կը շըռայլեն իրարու. նկատմամբ։ Անգլիական ամէն չրջանակներուն մէջ, մեծ միտում կայ Գերմանիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծելու, մինչեւ իսկ կրնանք ըսել որ անգլիա-գերմանական յարաբերութիւններուն մտերմական հանգամանք մը տալու համար, բուռն տենչ ստեղծած է Անգլիոյ հանրային կարծիքը։ Շատ մը անգլիական լրագիրներ և գլխաւորապէս այն թերթերը, որոնք Անգլիոյ պետական մարդոց բերանը կը համարուին, ամենաչնչէ խնդիրներուն անգամ կարեւորութիւն տալով, կը մեծցնեն զանոնք և Գերմանիոյ ամէն ձեռնարկները կը մեկնեն իբրեւ մասնաւոր պատրաստութիւն մը Անգլիոյ վրայ յարձակելու. և այսպէս կը ջանան հանրութեան ուշադրութիւնը դրդռել։ Մինչդեռ մեր (Նայէ Ֆրայէ Բրեսքի) Լոնտոնի և Պերլինի թղթակիցները, երկու տէրութիւններու պետական անձնաւորութեանց հետ ունեցած իրենց տեսակցութիւններէն, սա՛ հաւատութիւնը կը հանեն թէ, անգլիական կառավարութիւնը ասկէ ետք, չպիտի բռնէ քաղաքականութիւն մը, որ սպառնական հանգամանք ունենայ Գերմանիոյ դէմ։ Անգլիոյ մէջ կատարեալ համոզում գոյացուցած են թէ, ցարդ ցոյց տրուած հակագերման քաղաքականութիւնը, մեծապէս վնասակար եղած է, և թէ անհրաժեշտ է այս պարագ դադարիլ։ Մեր Լոնտոնի թղթակիցը, իր վերջին կատարած մէկ ուղեւորութեան մէջ, առիթ ունեցաւ Անգլիոյ պետական անձանց մէկուն հետ տեսակցելու. Անգլիացի այս անձնաւորութիւնը, խիստ կարեւոր և ուղղամիտ մէկն է, որուն դիրքը ու պաշտօնին կարեւորութիւնը, իրաւունք կուտան իրեն անգլիական կառավարութեան քաղաքական հայեացքներու վրայ ճշգրիտ դատաստաններ ընելու։ Հոս պիտի բաւականանք յիշեալ բարձրաստիճան պաշտօնատարին խօսքերը միայն առաջ բերելով։ Անգլիական պետական մարդոց չարքին մէջ բացառիկ դիրք ունեցող այս անձնաւորութիւնը հետեւեալ կերպով խօսեցաւ։

—Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ կնքուած հաշտութիւնը, երկարատեւ խաղաղութիւն մը կ'ապահովէ մեզի համար, ա՛յնպիսի խաղաղութիւն մը, որուն երկարատեւ ըլլալը ապահովուած է, և կարելի չէ երեւակայել ո՛ր և է դէպք մը, որ կարենայ զայն վրդովել։ Հիմա վճռական կերպով կրնանք հաստատել թէ խաղաղութիւնը տարիներով անվրդով պիտի մնայ. արդարութիւնը խստովանած կ'ըլլանք եթէ ըսենք թէ մինչեւ ցարդ կարելի չէր եղած տեւական խաղաղութիւն մը հաստատելու այսչափ բացարձակ ապացոյցներ ունենալ։ Մայրագոյն Արեւելքի պատերազմը, բուն իսկ պատերազմող երկու տէրութիւններէն աւելի Անգլիոյ համար նպաստաւոր վերջաւորութիւն մը ունեցաւ։ Անգլիոյ արտաքին աշխարհավարութեան հանդեպ դժուարութիւն յարուցանելու հանգամանք ունեցող ի՛նչ ի՛նչ տարրերը, հիմա կրնանք ոչնչացած նկատել բացարձակապէս։ Ճաբոնի և Անգլիոյ միջեւ վերանորոգուած դաշնագրութիւնը Անգլիոյ ապահովութիւնը յաւէտ երաշխաւորած ըլլալու առաւելութիւնը ունի։ Խելքի ու զգաստութեան տէր եղողի մը համար այլ ևս անկարելի է ասկէց ետք երեւակայել գոյութիւնը մէկու մը, որ յանդգնի Անգլիոյ Մայր։ Արեւելքի չահերուն դէմ գալ։ Ասկէ զատ անկարելի է առ այժմ մոռդրել թէ մէկ քանի մեծ տէրութիւններ Անգլիոյ դէմ գործելու համար միաւնան։

Ռուսիոյ մէջ Անգլիոյ նկատմամբ արտայայտուած դժգոհանքը պէտք չէ մանաւոր պատճառի մը վերագրել։ Ռուսիա որչափ ալ աւելցնէ իր սպառազինութիւնները, առ այժմ երկար տարիի համար սահմանուած է ամէն կարգի չարժումէ զգուշանալ։ Ռուս կառավարութիւնը այս դադարի ժամանակամիջոցին մէջ չկրնար այլ ևս մեծ տէրութեանց կարգը անցնիլ, քանի որ Ռուսիա իրեւու ներկայ կացութեան մէջ, ստիպուած է վճռականապէս միայն իր ներքին գործերովը զբաղիլ։ Առանց Ռուսիոյ մասնակցութեան, անկարելի է որ Անգլիոյ դէմ դաշնադրութիւն մը կնքուի մէկ քանի տէրութիւններու կողմէ. հետեւաբար այս երկարատեւ խաղաղութեան միջոցին բացայայտ է որ պիտի կրնանք քայլ առ քայլ յառաջդիմել զարգացումի ճամբուն մէջ։ Անկէ ետք ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Ապիկա չեմ գիտեր։ Մինակ սա՛ ստոյգ է որ երկար տարիներ ապահովուած խաղաղութիւնը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ մեզի։

«Մենաց որ խաղաղութեան աւելականութիւնը ապահովելու համար կարելի է որ առաջիկային նոր ձեռնարկներ ալ ըլլան։ Անգլիա Ճաբոնի հետ ունեցած իր մտերմական համաձայնութեան չնորհիւ, կրնայ այնպիսի մեծ ուժի մը տիրացած նկատուիլ, որուն չնորհիւ կարողանայ հարթել Ռուսիոյ հետ, իր ունեցած վէճերը։ Անգլիացիք երկար ժամանակէ ի վեր կը փափաքէին համաձայնութեան մը գալ Ռուսիոյ հետ, և Ռուսիա որ Ճաբոնական պատերազմէն այնչափ ակարացաւ, յուսալի է որ, մօտենայ ա՛յս բաղձացուած համաձայնութեան։ Եթէ երբէք այս համաձայնութիւնը չգոյանայ իսկ, ամէն պարագայի մէջ Ռուսիոյ համար նկատելի կէտ մը պիտի ըլլայ այն, և սակայն այս համաձայնութիւնը հեռաւոր ապագայի մը գործ է, որուն վրայ չեմ ուզեր երկարօրէն խօսիլ։ Գալով անգլեւ-գերմանական հակառակութեան, զայն չեմ մոռցած դեռ. միայն թէ չատ ամնչան է թիւը այն անձանց, որոնք կը կարծեն թէ ո՛ր և է անհամաձայնութեան մը պատճառաւ պատերազմ կրնայ ծագիլ երկու ազգերուն միջեւ։ Դիւանագիտական աշխարհի մէջ մանաւանդ, այս ենթադրութիւնը ընաւ իր պաշտպանը չունի։ Ամէնէն վառ երեւակայութիւնը ունեցողներն անգամ անկարող են ճշդելու թէ Գերմանիոյ վրայ ընելիք յարձակումէ մը ի՞նչ պիտի չահի Անգլիա. նոյնպէս դիւանագիտական աշխարհներուն մէջ չկայ մէկը որ հաւատայ թէ Գերմանիա ծրագիր մը կազմէր հետամտի անգլիական եղերքներուն, և կամ զաղթականութիւններուն վրայ յարձակելու։ Անգլեւ-Ճաբոնական նորոգուած դաշնադրութիւնը, բացայայտ կերպով լուծած է այն ամէն անհամաձայնութիւնները, որոնք հաւանօրէն կրնային ծագիլ ապագային Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ։

«Գերմանիա, երկար տարիներ ի վեր կը պնդէ թէ, Ծ. Արեւելքի մէջ իր հետեւած քաղաքականութիւնը մի՛միայն առեւտրական նպատակներու վրայ հիմնուած է, և թէ Քիաո-Չէուն ալ Գերմանիա վարձեց չէ թէ Զինաստանի մէջ իր հողերը ընդարձակելու, այլ ընդհակառակն Ծ. Արեւելքի այս կէտին մէջ գերման վաճառականութիւնը տարածելու համար։

Ամենէն ուխտալ գերմանատեացներն անգամ, հիմա սկսած են հաւատ ընծայել Գերմանիոյ տուած այս բացատրութիւններուն։ Հետեւաբար այս ատիճան անկեղծ խաղաղասիրութիւն ցուցնող Գերմանիոյ մասին, կասկածներ տարածել թէ, խաղաղութիւնը վրդովող դիտումներ ունի Ծայր. Արեւելքի նոր կատմամբ, բացարձակապէս անտեղի է։ Իրերու կացութիւնը անփոփոխ պահելու քաղաքականութիւնը ապահովուած է Ծ. Արեւելքի համար և այս Սթատդուքօյին մէջ են նաև ֆրանսական և գերմանական շահերն ու իրաւունքները։

«Անգլեւ-Ճաբոնական դաշնակցութիւնը, որ Ծ. Արեւելքի մէջ Սթաթուքուոյի պահպանման խարխոյ եղաւ, երաշխաւորութիւն մըն է նաև գերման և ֆրանսական շահերուն տեսակէտով։ Նախապէս կարծուեցաւ թէ, անգլեւ-Ճաբոնական դաշնակցութիւնը, Գերմանիոյ դէմ կնքուած է։ Մեծ Տէրութեանց դահլիճները հետամուտ եղան հակնալու թէ, Պերլինի մէջ ի՞նչպէս ընդունուած է այս դաշնադրութիւնը։ Քննութիւնը սակայն, որ և է վրդովիչ հետք մը չգտաւ անոր մէջ, և վստահութիւն ներշնչեց դիւանագէտներուն։

«Գերմանները, թէև Անգլեւ-Ճաբոնական դաշնակցութենէն չվրդովեցան, սակայն տեսնելով որ վերջին ժամանակներս, պետութիւններու հաւասարակշռութիւնը նոր երեւոյթ մը կ'առնէ, սկսան մտատանջիլ։ Միայն այս միջոցիս տեղի ունեցած երկու դէպքերը, որոնք գերմանները չէզոքացնելու գաղափարին ուղղուած ծրագիրները ամուլ ձգեցին, բաւական չէին գերմաններուն անգլիացւոց դէմ տածած թշնամական զգացումները ամրապնդելու։ Այս դէպքերէն մէկը Գերմանիոյ և Ամերիկայի յարաբերութեանց ճչմարտապէս մտերմական հանգամանքն է։ Արդարեւ այս յարաբերութիւնը այն ատիճան մտերմական գոյն առած է որ կարելի է ըսել թէ քսան տարիէ ի վեր այսչափ բարեկամութիւն տեսնուած չէր Գերմանիոյ և Ամերիկայի միջեւ։ Ասիկա ոչ միայն Գերմանիա և Ամերիկա, այլ և աշխարհի ամբողջ դիւանագէտները կը հաստատեն։ Հաշտութեան ժողովին առթիւ վերջերս Պառոն Բուլվէֆէ Վիլհէլմ կայսեր ուղղուած հեռագրին պատասխանը փայլուն ապացոյց մըն է երկու տէրութեանց միջեւ հաստատուած արտակարգ մտերմութեան։

«Իսկ այն միւս դէպքն է Գերմանիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութեանց ստացած նոր երեւոյթը։ Թէեւ ամենք յոռի գոյն տալ կ'ուզեն այս յարաբերութեան, սակայն ամէն պարագայի մէջ, բաղդատմամբ առջինին, լուսագոյն վիճակ մը ունին ֆրանքեւգերման յարաբերութիւնները։ Այս կէտը անգլիական դահլիճին բացայայտ է։

«Հիմա մեր քաղաքականութեան ամբողջ տարերքը թուեցի ձեզ, հետեւաբար ասկէ կրնաք հետեւցնել թէ ի՞նչ ուղղութեան պիտի հետեւինք մեր ապագայ քաղաքականութեան մէջ։ Աւելորդ կը սեպեմ այլ ևս ուրիշ բան մը խօսիլ։»

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԴԻՏՈՒԱԾ

ԽԶՈՒՄ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Նախնական գործակալութեան մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ որ Ռումանիոյ հելլեն դեսպան Մ. Թօմպազի Պուքրէշէն մեկնած է երէկ։ Հեռագիրը կ'աւելցնէ որ Ռումանիոյ և Յունաստանի դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուած են։ Թէեւ այս խզումը ժամանակէ մը ի վեր անխուսափելի կը նկատուէր, բայց յուսալի էր որ կարելի պիտի ըլլար անոր առաջքն առնել։ Յունաստան և Ռումանիա այժմ պարզապէս կը գտնուին այն վիճակին մէջ ուր երկար տարիներ մեր Զաբրայի ժառանգական վէճին հետեւանքով։ Պատերազմի կամ դիւանագիտական կնճռոտութեան խնդիր չի կրնար ծագիլ։ Միւս կողմէ, Յունաստանի վարչապետ Մ. Բալլի յայտարարած է որ Մ. Թօմպազիի մեկնումը պարզ արձակուրդ մըն է, և ո՛չ թէ դիւանագիտական խզում։ Ասիկա կը ցուցնէ որ Յունաստանի և Ռումանիոյ կառավարութիւնները որոշած են խոհեմութեամբ և խմաստուն վերապահութեամբ գործել։

ՀԱՇՏՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՈՒ

Մ. ՀԱՅԱՏԵՐԻ ԼՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանս. թերթի մը թղթակիցը Սեպտ. 6 թիւով կը գրէ Լոնտոնէն.— Լոնտոնի ճարտնական դեսպան Դեսրակոմ Հայաշի անողոքաբար լուռ կը մնայ և իր կարծիքը չի յայտներ հաշտութեան դաշնագրին և անոր վերաբերեալ դէպքերուն վրայ։ Լոնտոնի ճարտնական դեսպանը Անգլիոյ մայրաքաղաքէն քանի մը մղոն հեռու գիւղաղնացութեան դացած է ուր կը բնակի կանայներու մէջ թաղուած սիրուն ամարանոց մը։ Հոն, ճարտնցի դիւանագէտը իր հանգիստը կը նայի և միայն օրագրողներն են որ կը վրդովեն զինք։ Դեսպանը այժմ փախուստ կուտայ անոնցմէ, մինչ տակաւին քանի մը շաբաթ առաջ շատ կը խօսէր անոնց հետ։ Իմ ժամանումս անակնկալի բերաւ ճարտնական դեսպանը որ կը պատրաստուէր դուրս ելնել։ Դէմքին վրայ կարդացի անհոգոյ տպաւորութիւնը զոր առաջ բերաւ ներկայութիւնս։

—Բան մը չեմ կրնար ըսել, դիրքս չի ներեր։ անօգուտ է բան մը խնդրել ինձմէ, պառաց իսկոյն ազդու և համոզկեր չեչտով մը։

Պնդումս օգուտ չըրաւ և ամէն հարցումիս կ'ըսէր.— դիրքս չի ներեր որ պատասխանեմ։

Սակայն երբ դիտել տուի որ իր լրռութիւնը իրր պարտաւ կը նկատուէր հաշտութեան կնքումին դէմ, դերակոմս Հայաշի բարձրաձայն ըսաւ,

—Ըսէք որ այդպիսի մեկնութիւն մը սխալ է, բոլորովին սխալ։ Ամէնուն պէս ես ալ ուրախ եմ այս հաշտութեան համար զոր Միքատոն ստորագրեց։ Չեմ ուզեր ասկէ աւելի բան մը ըսել, որովհետև իրաւունք չունիմ։

Եւ դեսպանը, որ իր ամենօրեայ պտոյտը կատարելու փութկոտութիւնը ունէր, դէպ ի դուռը առաջնորդեց զիս, կարծես վախնալով որ արդէն չատ խօսած էր։

Բացայայտ է թէ Ճաբոնցի դիւանագէտը իր կառավարութեան հրահանգին վրայ է որ լռութիւն կը պահէ այսպէս։ Իր մտերիմ բարեկամներէն մէկը այս տպաւորութիւնս հաստատեց յետոյ։ Այս ոմնը, որ Լոնտոնի ճարտնական գաղթականութեան մէջ կարեւոր դերք մը կը գրաւէ, յայտարարեց որ դերակոմս Հայաշի ստուգիւ գոհ էր պատերազմին վերջաւորութենէն։

—Թերեւս արժանապատուութեան փոքր խնդիր մը դժգոհութիւն պատճառած ըլլայ իրեն, ըսաւ խօսակիցս։ Դեսպանը, ինչպէս նաեւ հայրենակիցներէս չատերը, կը փափաքէին որ Ճարտն իր նախնական պայմաններէն չատին վրայ տեղի չտար այսպէս, ո՛չ թէ որովհետեւ Ճարտնի համար մեծ կարեւորութիւն ունէին անոնք, այլ որովհետեւ հաշտութեան այս ձեւը սխալ պիտի մեկնուէր և երկրին ուժերուն սպառման, երկրին ակարացման նշան մը պիտի համարուէր։ Միքատոն այս նկատումներուն տակէն տեղի չտուաւ, և արժանապատուութենէն մաս մը զոհեց հանուր մարդկութեան չահուն համար։ Այժմ կը զովենք այս զոհողութիւնը և մեր ցաւը կը մեղմնայ այն մեծ առաւելութիւններով և փոխարինութիւններով զոր կը ստանանք այսօր հաշտութեան դաշնագրին տրամադրութիւններուն մէջ, թէեւ անոնք խիստ չափաւորուած ըլլան։ Նոյն իսկ այս չափաւորութենէն կը սպասենք երկարաւեւ խաղաղութիւն մը։ Մենք մեր ձեռքը Ռուսիոյ երկարեցինք և տարակոյս չունինք որ մեր երեկի թշնամին, քիչ ատենէն պիտի ըլլայ պատուական բարեկամ մը։ Մեր երկուքին չահն ալ ա՛յս կը պահանջէ։ Վաղը, Մանչուրիոյ և Զինաստանի մէջ ամբողջ աշխարհի առեւտրական մրցումը պիտի սկսի. բայց թէ՛ Մանչուրիա և թէ Զինաստան այնքան լայնատարած երկիրներ են որ, ամէն ազգ կրնայ միասին աշխատիլ առանց իրարու։ Մենք մասնաւորապէս ուրախ ենք այն առանձնաշնորհումներուն համար որոնք երաշխաւորուած են մեզ Քորէայի մէջ։ Այս երկրին մէջ մեր վաճառականութիւնը արդէն յաղթանակը չահած է։ Ի՞նչ որ կը չնուի Եւրոպայի մէջ, մենք յաղթած ենք չինել մերովանն, և այս վերջին տարիներուս մէջ մեր առեւտրական նաւերուն տրաստովր ամումը թոյլ կուտայ մեզ ստան գինով ծախել ա՛յնպիսի արտադրութիւններ, որոնք եւրոպական հրապարակներէ գրկուած ապրանքներէն աւելի ընտիր են որակով։ Հանքերը և ձկնորսարանները հարստութեան ուրիշ անսպառելի աղբիւրներ պիտի ըլլան մեզ համար։ Ուրեմն ամէն պատճառ ունինք գոհ ըլլալու, և արժանապատուութեան թեթեւ վիրաւորանքէն առաջ եկած սրտնեղութիւնը անցնելուն պէս, հաշտութեան դաշնագրին բովանդակ տրժէքը պիտի գնահատենք կատարելապէս։ Գիտենք որ Ճաբոնի մէջ դժգոհներ կան, որոնք նոյն իսկ բաղմաթիւ են, բայց անոնց զգացածը վաղանցիկ բան մըն է։ Հաշտութիւնը առաջ բերող պատճառները բացատրուելուն պէս ամէն ոք գոհ պիտի մնայ։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԻՆՉՈ՞Ւ ՊԻՏԻ ՎԻԺԻ

ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱԲՈՆԻ ՄԷՋ

Հաշտութեան պայմաններուն նկատմամբ դա՛ յայտնելու համար, մեծ մի՛թիկ մը զումարուեցաւ Թոքիոյի Հիպիյա դաշտաստանին մէջ։ Խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր։ Մի՛թիկը որոշումներ քննարկեց յայտարարելով որ Ճաբոն նուաստացած էր հաշտութեան պայմանները ընդունելով։ Օղտքի և Նակոյամի մէջ ալ հաշտութեան պայմաններուն դէմ բողոքեցին։ Հակառակ ասոր՝ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը պիտի ընդունի հաշտութեան դաշնագիրը, ո՛ր-քան ալ մեծ ըլլայ իր յուսախաբութիւնը։ Նակազաքիէ, Քօզէէ և ուրիշ քաղաքներէ եկած հեռագրեր ժողովրդեան յուսախաբութիւնը և սրտնեղութիւնը կը նկարագրեն։ Արմատական թերթերը կ'ըսեն որ այս հաշտութիւնը ամենամեծ նուաստացում մըն էր երկրին համար։ Սակարաններու մէջ գիները վար են, և գործունէութիւն չկայ։ Քօնումին Թոքիոյի միակ օրաթերթն է որ հաշտութեան պայմանները կը չատագովէ։ Կը յայտարարէ թէ պատերազմին նպատակը ձեռք բերուած է։ Ռուսիա իր գերակշռութիւնը կորսնցուցեալ Մանչուրիոյ մէջ և Ճաբոն առաւելակշռութիւն ստացաւ ի Քորէա։ Նիբի Նիբի կը յայտարարէ որ այս հաշտութիւնը նախատինք մըն է Ճաբոնի համար։ Ճիճի Նիմբօ գժգոհութիւն կը յայտնէ և կ'ըսէ որ Ճաբոնական կառավարութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք պիտի առնէ օգնութեան հասնելու համար այն հազարաւոր ընտանիքներուն որոնք իրենց հայրը կամ եղբայրը կորսնցուցած են։ Ճիճի Նիմբօ կը վերջացնէ ըսելով որ հաշտութիւնը Ճաբոնի համար չատ կծու դեղահատ մը եղաւ։ Խորհուրդ կուտայ դա առնել այս պարագաներէն եւ ապագային համար իմաստութեամբ ու խոհեմութեամբ պատրաստ գտնուիլ այսպիսի դէպքերու։ Կոմս Օքումա, հաշտութեան պայմաններուն վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ՝ Քորէայի և Մանչուրիոյ մէջ ռուսական յառաջխաղացումը արգիլող պայմանները անբաւական են և ապագային համար ազատ ասպարէզ կը թողուն ռուսական փառասիրութեան առջեւ։ Պատերազմէն առաջ գոյութիւն ունեցող պայմանները կրնան առաջ գալ ամէն վայրկեան։ Ռուսիա և Ճաբոն կը համաձայնին Մանչուրիան պարպելու, բայց Զինաստան անկարող է անդորրութիւնը պահպանելու և ասիկա առիթ կուտայ Ռուսիոյ պատերազմի սերմեր ցանելու, փոխանակ ապագայ վէճերուն պատճառները մէջտեղէն վերցնելու։ Կացութիւնը կը մնայ ճիշտ այնպէս, ինչպէս էր թշնամութիւնները սկսելէն առաջ։

ՊԱՌՈՆ ՔՕՄՈՒՐԱՅԻ ԼԵՋՈՒՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Բորթսմութի մէջ հետաքրքրութեամբ կը պատճառի որ Պառոն Քոմուրա հաշտութեան դաշնագիրը կնքուելուն պէս, Ֆրանսերէն խօսելու դիւրութիւնը վերստացաւ յանկարծ։ Կը յիշուի որ հաշտութեան ժողովին սկիզբը, Ճաբոնցի պատուիրակը յայտարարեց թէ ֆրանսերէն խօսիլը մոռցած էր։ Սակայն պայմանագիրը ստորագրուելուն պէս, ինք և Մ. Վիթթէ սկսան իրարու լեզու հանկնալ, կէս ժամու չափ ֆրանսերէն խօսելով։

ՊԱՌՈՒԻ ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ.— Կը չարունակուին դեռ այն հրդեհները որոնք ծագած էին դիպուածաւ Պաքուի նաւթահորերուն մէջ։ Վիճակը սոսկալի է։ Արդէն իսկ քարիւղի 250 հորեր և նաւթ 300 հորեր ալրած են և հրդեհը դեռ կը շարունակուի։ Բազաքը ամբողջ ծուխերու մէջ է և գիշերը, բացերէն կարելի է լրագիր կարդալ։ Միլիոնները վնաս կայ։ Գործերը գրեթէ ամբողջովին դադրած են և ամէն ոք վնաս ունի։ Երէկուան միլիոնատէրը այսօր աղքատացած է, այնքան մեծ է ազէաը։ Քարիւղին ալրտեմումը այլ ևս անկարելի դարձած է, այնպէս որ բոլոր Ռուսիա պիտի ազդուի այս հրդեհին հետեւանքով։ Նոպէլի հորերէն զատ, Պիպի Հէյպատի մէջ Մանթաչոֆի, Օլէյմայի և Իուսոյի հորերն ալ կ'ալրին։ Զարանները դադրեցուցին իրենց աշխատութիւնները որովհետեւ նաւթ չկայ։ Գալախանիի, Սապունչիի և Բօմանիի մէջ գտնուած նաւթի հորերը այրեցան ամբողջ։ Պիպիհէյպատի մէջ բոցերը կը չարունակեն իրենց աւերը։ Այս վերջին գաւառը օգոստոսի առաջին կիսուն 352 միլիոն քիլօ քարիւղ արտադրած էր. մինչ այս աշխատութիւնները վերջացած են հիմա հրդեհին պատճառաւ։

ՄԱՐՕՔԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— ՏՕԲԹ. ՖՕՆ ՌՕԶԷՆԻ ՊԱՇՏՕՆԸ.— Սթանտարտի Բարիզի թղթակիցը կը գրէ թէ գերման կառավարութեան ընթացքը Տ. Թ. ֆօն Ռօզէնը Բարիզ ղրկելով՝ չատ մեծ տպաւորութիւն մը ըրած է։ Ֆրանսա ձանձրացած էր մարոքեան բանակցութիւններէն, որոնք անվերջանալի ձգձգումներով ժամավաճառ ըրած էին երկու կողմի դիւանագէտները։ Հետեւաբար Տ. Թ. Ֆօն Ռօզէնի Բարիզ ժամանումը ողջունուած է ոչ միայն նշան մը համարելով բանակցութեանց երկար չրջանին վերջանալուն, այլ և բարեգուշակ պարագայ մը թէ Գերմանիա կը փափաքի բարի դրացիական զգացումներ տածել Ֆրանսայի հետ։ Բայց, ինչպէս Թան բացէ ի բաց կը յայտարարէ, գունունակութեան արժանի գլխաւոր պատճառը սա է թէ Տ. Թ. Ֆօն Ռօզէնի ժամանումը կը նշանակէ կոմս ֆօն Թաթէնպախի մեկնումը, այսինքն տեսարանէն անհետացումը մարդու մը որ պատճառ համարուած է այն դժուարութեանց որոնց ենթարկուած է Ֆրանսա Մարոքի մէջ։ Տ. Թ. Ռօզէն, թէեւ անձնապէս անծանօթ Ֆրանսայի մէջ, հռչակ հանած է իբրեւ գործի մարդ, չափաւոր իր գաղափարներուն մէջ, խաղաղասէր և արեւելեան ժողովուրդներու ուսումնասիրութեան մէջ իր մեծ հեղինակութիւն մը։ Եթէ իրեն լիազօրի հանգամանք տրուի, իր Բարիզեան պաշտօնը դիւրացած պիտի ըլլայ։ Անիկա պատրաստ պիտի գտնէ ֆրանսական կառավարութիւնը իրեն հանդիպելու աւելի քան կէս ճարտն հանձնաժողովի։ Գերմանիոյ Բաթիմանի դեսպանը իշխան Բատլին այսօր Ֆրանսայի նախարարապետ Մ. Ռուվիէի հետ տեսակցեցաւ, և մարոքեան դեսպանախորհուրդին ծրագրին մանրամասնութեանց վրայ կէս ժամու չափ խորհրդակցութիւն ունեցաւ։ Թանի Թանէրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ֆասէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Գ. Սէն Բրնէ թայանաիէրի մեկնելու սպառնալիքը Մարոքի կառավարութեան վրայ դէպ ազդեցութիւն ըրած է, և թէ ատոր առջեւը առնուեցաւ ֆրանսական պահանջումներուն գոհացում տրուելով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԷՄՔԵՐԸ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԴԵՐԸՐԸ

ԶՕՐԱՎԱՐ ՔՈՒՐՕՊԱԹՔԻՆ

Անգլիացի մասնագէտ մը գրած

Խիստ դժուար է արդար դատաստան մը ընել նախորդ ռուս ընդդէմ հրամասարին վրայ։ Պատերազմի մէջ անոր ունեցած ընթացքը հայրենիքին ստացած հրահանգներով ո՛րքան անկանկնդ էր, այնքան անստոյգ է իր կարողութիւնը և կարելի չէ որոշապէս գիտնալ թէ ո՛րքան գովեստ պէտք է շռայլել իրեն նկատմամբ և ո՛րքան պարսաւ։ Հաստատուած իրողութիւն մը կը թուի սա թէ, երբ Քուրոպաթքին առաջին անգամ Մանչուրիա հասաւ, ռուսական բանակը յուսահատական կացութեան մը մէջ գտնելով, ինչպէս որ ծովակալ Ալեքսեյէվի ժամանակ, ուզած ըլլալու է դէպի Խարպին նահանջել և հոն օգնական զօրքերու սպասել։ Շատ քիչ բան գիտենք թէ այն տեսն ի՞նչ էին իր զօրքերուն բաժդ կացութիւնը. հաւանօրէն վերջին ասպիսն տակը պէտք է եղած ըլլայ։ Թերեւս ապահով կրնանք ըլլալ թէ Եալուի ալէտալի պարտութիւնը վերազրելի էր անհնազանդութեան այն հրամաններուն, զորս տուած էր Նախապէս։ Այս դժբաղդութեան հանդիպելէն ետքը դիտած ըլլալու է թէ ոեէ յոյս մը չի կրնար ունենալ Բորթ Արթուրը ազատելու, և հետեւաբար մինչեւ իսկ միտքէն անցուցած ըլլալու է Նիուչուանկէն նահանջել։ Զօրքերուն տեւական անհաստատ շարժումները և ծրագրի փոփոխումները ոչ թէ իր դեղեւումներուն, այլ կեդրոնէն ստացած հակասական հրամաններուն վերագրելի էին։

Քուրոպաթքինի լաւագոյն գործը, որ չատ դժուարին էր ըստ ինքեան, իր բանակը ապահովէր այն ազեռալի կացութենէն որուն մասնատած էր Սթանքէլպերկի ճակատը յաջողացումով։ Քուրոպաթքին Լիաօհանկէն դէպի Մուքջէն իր կանոնաւոր նահանջով, ռուսական բանակը երկրորդ անգամ աղատած եղաւ մեծ վտանգէ մը։ Այս մասին իր ճարտարութիւնը թերեւս քիչ մը չափազանցուած էր, վասն իր փաստաբանութիւնը դիւրացնելու համար ամէն մէջոց իր ձեռքը կը գտնուէր, բաւական էր որ իր բանակը յաջողութեամբ վարէր, և տարակոյս չկայ թէ ստուգիւ այս յաջողակութիւնը ունեցաւ։ Շահոյի ճակատամարտը պարզապէս յուսահատ ճիգ մն էր զորձարդելու համար այն հրամանները, զորս ստացած էր Բեթերսպուրգէն, հրամաններ որոնք իր դատողութեան բոլորովին հակառակ էին։ Թէ բոլոր իր պարտութիւններէն յուսահատած էր Քուրոպաթքին Մուքջէնի մէջ, և հետեւաբար չատ կասուխէն նահանջելու տպաւորած, թերեւս հիմակուհիմա չատ դժուար է որոշակի գիտնալ այս պարագան։ Այս տեսակէտով մարդ ինքզինքը հակամէտ կը զգայ դժբաղդ համարելու զայն որ խիստ մեծ յաջողութիւններ ունէր և ամէն կարգի դժուարութիւններով չրջապատուած էր։

Գալով Քուրոպաթքինի յաջորդին՝ զոր. Լինէվիչի, անոր յաջողութիւնը, այս պատերազմին մէջ, տակաւին փորձի ենթարկուած չէ։ Կ'երեւայ թէ Լինէվիչի չատած համբաւը բոլորովին վերագրելի է Քուրոպաթքինի չարունակական նահանջներուն և մանաւորապէս Մուքջէնի կանխատես թողուելուն դէմ, անոր ըրած քննադատութիւններուն։ Հիմա ոեէ ապացոյց չունինք ձեռքերնիս թէ ինք Քուրոպաթքինէն աւելի լաւ պիտի դործէր եթէ Ճաբոնի վերանձնութիւնը չի խնայեր զինքը փորձի ենթարկուելէ։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Կեդր. Ուսումն. Խորհուրդէն վկայեալ ուսուցիչ մը որ թէ հոս և թէ գաւառ չատ գոհացուցիչ կերպով պաշտօններ վարած է Տօրէն-ուսուցչութեան, պատրաստ է ընդունիլ ոեէ պաշտօն հոս կամ գաւառները։ Կարող է դասախօսել հայ. ֆրանս. գիտութիւններ. ուսողութիւն։ Դիմադրութիւն են։ Դիմել Խմբագրատուն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Սեպտ.— Թօքիոյէն լուրերու նայելով, հաւանական է որ հաշտութեան դաշնագիրը անգործադրելի մնայ։ Ճարպոնի նախարարները խորհրդակցութիւն կատարեր են այդ դաշնագիրը ջնջելու համար, սակայն արդիւնքը դեռ յայտնի չէ։ Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Ճարպոնի կայսրը պիտի չստորագրէ հաշտութեան դաշնագիրը և պատերազմը պիտի շարունակուի։

ԲԱՐԻԶ.—Թէեւ հաշտութիւնը ստորագրուած սակայն Մանչուրիոյ մէջ փաքը ընդհարումները կը շարունակուին թշնամի զօրքերուն միջեւ։ Ճապէն կ'ըսէ թէ, հաշտութիւնը կնքուելէն անմիջապէս եռաքը Մ. Վիթթէ հեռագիր մը ուղղելով Ցանապայի նախագահ Մ. Լուպէի, համոզում յայտնեց թէ հաշտութիւնը պիտի ամրապնդէ Ֆրանքեւոս բարեկամական յարաբերութիւնները և դաշնակցութիւնը։ Մ. Լուպէ ցպատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց և վստահեցուց թէ այդ զգացումները բոլորովին կը համապատասխանեն Ֆրանսայի կարծիքին և թէ Ֆրանսա բարեբաղդ է հաշտութիւն կնքուած ըլլալուն համար։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Օտեսայի ընդհանուր հրամատար Բոչանով զօրավարը, անձնական տկարութեան հետեւանքով, պաշտօնէ դադրեցաւ։ Անոր յաջորդ կարգուեցաւ Մանչուրիոյ Բ. բանակին հրամատար զօր. Բաուլպարս։

—Կայս. Ուքաղ մը պիտի հրատարակուի՝ ներում ման քանի մը ապրանքներու տուրքերը զեղչելու համար։ Մ. Վիթթէի հրաման տրուեցաւ այդ իրողութիւնը հաղորդել Նոխագահ Ռուզվելթի։

ԹՕՔԻՕ.— Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Սեպտեմբեր 1էն ի վեր զինադադար կնքուած է Ռուսիոյ և Ճարպոնի միջեւ։ Վարչապետ կոմս Քացուրա քաղաքական կարեւոր գումարման մը մէջ յայտարարեց թէ Լա Բէրուզը նեղուցը բաց պիտի մնայ նաւարկութեան առթիւ, բայց Ճարպոն բնաւ յանձն չէ առած զայն չէզոքացնել։ Այնպէս կը կարծուի թէ ժողովուրդին վրայ շատ լաւ ազդեցութիւն պիտի գործէ թէ՛ այս յայտարարութիւնը և թէ՛ Քօրէայի մէջ Ճարպոնցիներու ազատ գործունէութիւն ունենալը։

ՀՌՈՄ.— Սրբոմպոլի կղզին բոլորովին անմարդաբնակ եղաւ հրաբուխին հետեւանքով։ Ժողովուրդը փախաւ։ Սիկիլիոյ և Քալապրիայի երկրաշարժը անկարգ ազդ մին է։ Կորուստներու մասին դեռ պաշտօնական տեղեկագիրներ չհրատարակուեցան, բայց առաջին ենթադրութեանց նայելով, մեռելներուն թիւն է 2000։ Ամէն կողմ նոր պատահարայց մարմիններ կը կազմուին արկածեալներուն օգնելու համար։ Մինչեւ հիմա 375,000 ֆր. հաւաքուած է, որուն 150,000ը տուած է Իտալիոյ Թագաւորը։ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը Քալապրիա գնաց՝ երկրաշարժին վայրերը այցելելու։ Ներքին գործոց նախարարն ալ հոն կը գտնուի և ուսնասի ու դիակներու բաշխումին կը հսկէ։ Նիւթական վնասները անհկարագրելի են, բայց մարդերու կորուստին հանդէպ բառերը չափազանցուած։ Ցաւալիները կը չարունակուին։ Ժողովուրդը խուճապի մէջ է և կ'ուզէ գաղթել։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

«ՁԷ՛, ՁԵՄ ՈՒԶԷՐ...»

(ՊՈԱԿԻՆ ՏԱՆ)

«Եւ եղիկին երկոքեան ի մարմին մի»

Ահա ինչ որ երէկ տեղի ունեցաւ ընդհանրապէս մեր բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։

Տաճարները լուսազարդուեցան, կառքեր՝ չքեղ հարսնեւորներ փոխադրեցին հոս ու հոն. կուսանք խայտացին՝ հարս ըլլալուն համար և երիտասարդներ՝ փեսայ։

Եւ այսպէս քիչ մը եւս շատցաւ Թիւը ամուսնական աշխարհի բնակիչներուն։

Բայց երէկի ամուսնութիւններուն մէջ կար մէկ հատ մը որ իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ պիտի մնայ։

Գաստոնը.

Մայրաքաղաքիս եկեղեցիներէն մէկուն մէջ, երէկ առտու կանուխ ոգեւորութիւն մը կար. հարսնեւորները ուրախ զուարթ կը խօսուռտէին, և քահանան անդին երիտասարդին և աղջկան գլուխը միացուցած և յիշելով պակիկ ժամուցը, որ պիտի տրուէր Պակէն վերջ, աւելի հաւատքով ու աւելի չնմեռանդութեամբ կը կարդար անոնց վրայ ամրապէս զօրելու, միացընելու և կապելու համար։ Կարգը եկած էր պակի արարողութեան ամենէն էական ու ամենէն կենսական մէկ կէտին և ծէր հայրը զգալով այդ վայրկենին վեհութիւնը ու սրբութիւնը ձայնը բարձրացուց և,

«Ասեալ զեռն Եւայի և տուեալ ի յաջն Ադամայ»ն արտասանեց։

Բայց գրուած է եղեր որ այդ նախադասութիւնը կիսատ պիտի մնայ. որովհետեւ յանկարծ փեսան, գլուխը բարձրացուց, նարօրը նետեց և դէպ ի ետ քաշուելով,

«Զէ՛ տէր հայր, չէ՛ չեմ պակուիր» պոռաց։

Հարսնեւորները սոսկմանեցան խօսակցութիւնները դադրեցան, տէրտէրը կեցաւ զարմացած։ Լուսարարները իրարու երես նայեցան և կնքահայրը որ Խաչը ձեռքը բռնած կեցած էր, կամաց մը մէկ կողմ քաշուեցաւ, ահիթէն ոգնուելով երեսին քրտինքը սրբելու համար։

Ինչ եղած էր արդեօք.

Ո՞ն, ապահովաբար ո՛չ փեսին խելքին կեան էր և ո՛չ ալ հարսնեւորներէն մէկուն։

Պատահածը սա՛ էր որ հարսը առուն իր մօրմէն դաս առած էր պակին տակը իր երկանը ոտքին վրայ կոխել, իր ամուսնական կեանքին տեւողութեանը մէջ միշտ իր լուծին տակ պահելու համար զայն։

Եւ աղջիկը հլու հնազանդ իր մօրկանը, կը գործադրէ պատուէրը կը կոխէ փեսին ոտքին վրայ և ահա սակէ՛ է որ ծայր կ'առնէ փեսին։

«Զէ՛ տէր հայր, չէ՛ չեմուզեր...»ը։

Տէրպէր, հարսնեւոր, կին, տղայ, ծեր և մանուկ գործի կը խառնուին, մէջ կը մտնան, կը համոզեն փեսացուն, կը համոզեն նաեւ հարսնցուն, որոնք դարձեալ գլուխ գլխի կուտան և կ'ըսեն թէ՝ տէրտէրը այս անգամ աւելի հաւատքով կարդալուն կը միայնէ, կը վերջացնէ այդ պատիը, որ կոչուած է անդուգական պակը մնալու մեր ամուսնական տարեգրութեանց մէջ։

Այս եղակն միջադէպին պատասխանատու ո՛չ հարսն է և ոչ ալ փեսան. այլ յաւիտենական զոքանչը որ առաջին օրէն իսկ զգացնելու համար փեսին իր գերակշռութիւնը անոր վերայ, միամիտ աղջկանը յոգի խրատ մը կուտայ։

Մայրեր անշուշտ կ'օգտուին այս ծանր դասէն, և փոխանակ յիմարական նախապաշարումներով աղջկան կոյս սիրտը ապականելու, ատատածպաշտութեան, ամուսնական սիրոյ և հաւատարմութեան ուիտը սերմանել կը ջանան։

Ա՛խ, սա՛ զոքանչները։

ՊՈԼՍՈՅ երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Մ. վրդ. Զէյթլիրեան երէկ հելլենական շրջանակով մայրաքաղաքս հասաւ։ Պատրիարքարանի կողմէ ընդառաջ գացած էին Մայր եկեղեցւոյ Տ. Դէորգ և Տ. Տրդատ քահանաները, գործակատար Արիս էֆ. Ֆէյսեան, Մուխթար Շահին էֆ. և բարեարաններ։ Տ. Եղիշէ վրդ. քարափէն կառքով ուղղակի Բերա՝ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը գնաց զինքը դիմաւորողներով և ներկայանալով Ն. Սրբազնութեան իր յանձնարարագիրները մատոյց և յետոյ սեղանակից եղաւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Պատր. Փոխանորդը յետոյ ընկերակցութեամբ Ֆէյսեան էֆ.ի եկաւ Պատրիարքարան, ուր ալ մը հանգստանալէ վերջ դարձեալ ընկերակցութեամբ Արիս էֆ.ի Դատական գործոց պաշտօնատունը երթալով իր յանձնարարագիրները մատոյց պատկանեալ իշխանութեան։ Տ. Եղիշէ վրդ. երէկ Պատրիարքարանի մէջ գիշերեց։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ այսօր և Բաղ. Ժողովը վաղը հրաւիրուած են նիստ գումարել։

ԽԱՉԻԿ էֆ. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ եկեղեց. կարգ մը գիրքեր նուիրած է Ֆէրիգիւղի եկեղեցիին։

ԲԵՐԱՑԻ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցւոյ մնուկին տարեկան բացառիկ շահ մը գոյացնելու համար, այս տարի ալ հինգ տարուան պայմանագիր մը կնքած է կառքերու հայթայթիչ Նիքոլա էֆ. Բիլթաֆի հետ, որ թէ՛ մեռելական և թէ՛ հարսանեկան կառքերը աւելի նպաստաւոր պայմաններով պիտի հայթայթէ դարձեալ որով տարեկան գումար մը պիտի շահի Բերայի եկեղեցւոյ մնուկը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Բանատայի Ֆրէդնօ քաղաքին մէջ հանգուցեալ Տիկին Իսկուհի Պ. Ապամեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հինգ ֆրանք նուիրած է Հիւանդանոցին Նշան էֆ. Սիրունեան (Մարսիլիա)։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

6, ԲԵՐԱ ՄԵԾ-ԲԱՐՄԱՔ-ԳԱԼԻՒ ՓՈՂՈՑ, 6

ՀԻՒԱՆԴ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 34—50

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Երէկ, Գատրգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ վայելուչ հանդիսաւորութիւնով կատարուեցաւ Երուանդ էֆ. Գալուստճեանի պսակադրութեան հանդէսը, Օր. Լուսիկ Ժամկոչեանի հետ, կնքահայրութեամբ փեսին եղբօր Սանգրիկ էֆ. Գալուստճեանի։ Գալուստճեան և Ժամկոչեան ընտանիքներու մերձաւոր ազգականներէն զատ, հարսնեւորներու համակիր խումբ մը փութացած էր ներկայ գտնուիլ եկեղեցին, որ չքեղապէս լուսազարդուած ու զարդարուած էր այս ուրախ առթիւ։ Պսակի արարողութիւնը սկսաւ ժամը Հուկէսին, նախագահութեամբ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունիի, որուն շուրջը կը գտնուէին թաղին քարոզիչ Տ. Դաւոնդ վրդ. Դուրեան և բազմաթիւ քահանաներ։ Խրատականը խօսեցաւ փեսին տաներէց Տ. Տաճատ քհնյ. Փաշաեան և ձեռնադրութիւնը կատարեց Տ. Յակոբ քհնյ. Փափազեան։ Սարգսեան հակիրճ խրատականով մը իր օրհնութիւնները տուաւ, ամուսնական սուրբ խորհուրդը բացատրելով, ուրկէ վերջ հարսնեւորները առաջնորդութեամբ Նորատպակ Տէր եւ Տիկին Երուանդ էֆ. Գալուստճեանի, բազմաթիւ կառքերով ուղղուեցան Մոսա Բալաս ուր շնորհաւորութիւններ և ճոխ պատուասիրութիւններ տեղի ունեցան։ Երկու նորածոյլ ընտանիքները իրենց յատուկ ասպնջականութեամբ կը մեծարէին ու կը պատուասիրէին հարսնեւորները որոնք պարի հրաւիրուեցան, դաշնակի ընկերակցութեամբ։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Այրի Տիկին Սրբուհի Ժամկոչեան, Եղիազար էֆ. Ժամկոչեան, Տիկին Կ. Կիւմիւշկերտանեան և Լեւոն էֆ. Կիւմիւշկերտանեան, Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Կեսարեան և Օր. Կեսարեան, Տէր և Տիկին Միսաք էֆ. Խիւսավերեան, Ստեփան էֆ. Կիւլէսէրեան և Օր. Ռէժինա Թօզաթեան, Տէր և Տիկ. Գառնիկ էֆ. Յովակիմեան և Օր. Յովակիմեան, Տիկ. Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Տէր և Տիկ. Թումիկ էֆ. Կեսարեան, Տէր և Տիկ. Դէղէոն էֆ. Բիւրքճեան և Օր. Աղանէի Բիւրքճեան, Արշակ էֆ. Բիւրքճեան, Տէր և Տիկին Ռուբէն էֆ.Պասմաճեան և Օրք. Պասմաճեան, Մարտիկ էֆ. Բօլօլեան և Օր. Բօլօլեան, Օննիկ էֆ. Նշաստաճեան, Տիկ. Զիթճեան և Օր. Զիթճեան, Սարգիս էֆ. Յովակիմեան, Յարութիւն էֆ. Պարտիզպանեան, Լեւոն էֆ. Կիւլէսէրեան, Նուպար էֆ. Զիթճեան և Յովակիմեան էֆ.։

Նորապսակ ամոլը ստացաւ այս առթիւ բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ և շնորհալի հարսին թանկագին գոհարեղէններ նուիրուեցան ազգականներու և բարեկամներու կողմէ։

Խմբագրութիւնս իր ջերմագին խընդակցութիւնները կ'ուղղէ այս առթիւ Գալուստճեան և Ժամկոչեան ընտանիքներուն և իր շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԼՈՒՑԿԻ

Մեզ կը հարցնեն թէ ո՞ւրկէ կրնան գնել Հիւանդանոցի լուցկիները որուն տեսակին ազնուութիւնն ու գինին ամենութիւնը բացատրած էինք։ Այս հարցումին պատասխանը կը կարծենք թէ ամէն նպաստաւոր, փերեզակ կամ ծխավաճառ կրնայ տալ, պահանջողներուն՝ ներկայելով մէկ մէկ տուփ։ Խնդիրը անպատճառ հիւանդանոցի լուցկի պահանջելուն վրայ է. եթէ մէկ, երկու կամ աղ աւելի յանախորդներ տեւականապէս պահանջեն, ամենէն մեծ խանութպանէն, ամենահամեստ փերեզակն ալ կ'ստիպուի առաջնութիւն տալ Հիւանդանոցի լուցկին որ գինի ու ազնուութեան տեսակէտով բացարձակապէս կրնայ մրցիլ հրապարակի ամէն լուցկիներուն հետ։ Գաւառներու մէջ ալ եթէ տանտիկիններ նախապատուութիւն տան այս լուցկիին, յուսալի է որ քնդհանուր քաջալերութեան շնորհիւ տարեկան բաւական զգալի չափ մը ազատուի Հիւանդանոցին։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ Ս. ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՊԱՍՆԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիրակի, 28 Օգոստոս Պիլէճիկի Ս. Թորոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ ամուսնութիւնը Տեար Արմենակ Մանուկեանի, Օր. Սաթենիկ Օհանեանի հետ։

ԿՆՈՔՆՔ

Կիրակի Մագրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ մկրտութեան հանդէսը Արթաքի էֆ. Ուսնեեանի աղջկան Անանգինի, ձեռամբ Տ. Սարգիս քհն. Զոհրապեանի և կնքահայրութեամբ Տոքթ. Աշոտ էֆ. Պարտիզպանեանի։

×

Օգոստոս 25ի հինգշաբթի օրը Էսքիշէհրի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ մկրտութիւնը աւուցիչ Մատեան էֆ. Զալեանի դստեր, ձեռամբ Տ. Հաճեցասպ Ա. քահանայի և կնքահայրութեամբ Կարապետ էֆ. Ճօրթուեանի։ Երեխան կոչուեցաւ ՆՈՒԱՐԴ։

×

ԿԱՐԱՊԵՏ.— Որդի Մհ. Յարութիւն էֆ. Մսրլեանի։ Մկրտութիւնը տեղի ունեցաւ Եէնիգաբուի եկեղեցիին մէջ, ձեռամբ Տ. Յուսիկ քհն.ի և կնքահայրութեամբ Լեւոն էֆ. Զալրգեանի։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Վաղամեռիկ Օր. Եւգինէ Այճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ դիտելի պարագայ մըն էր որ ո և է ջան չէր վառուած եկեղեցիին մէջ, երբ յուղարկաւորութեան աէրը ամբողջութեամբ վճարած էր այդ առթիւ սովորական եղած գումարը։ Զարմանալի կէտը այն է որ Այճեան էֆ. Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհրդոյ ամէնէն աշխատասէր անդամն է, որուն գոնէ իր անդամակիցները այնչափ պատիւ մը զլանալու չէին երբ մանաւանդ անոր փոխարժէքը վճարուած ալ էր։ Այս դիտողութիւնը կ'ընենք արձագանգը ըլլալով յուզարկաւորներու շատերուն։ Երբ ամէնէն սովորական մարդոց դագաղներու վերև իսկ սովորութիւն եղած է ջան վառել, ինչպէս կ'ըլլայ որ իր Թաղին եկեղեցիին ծառայութիւն մատուցանող անձնաւորութեան մը ի պատիւ, այս յարգանքը կը զլացուի իր դրամովը։ ԶՏՆՈՒ ԻՓԷՐՃԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ Դ. ԵՐԵՍԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԶՆԱՇԽԱՐՀԻԿ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Մանզումէի Դ. երեսին ուղեւորական թերթօնը, ԳԱՆՁԻ ԳՂԶԻՆ, կ'աւարտի քանի մը օրէն։

Անոր տեղ պիտի սկսինք հրատարակել խիստ շահեկան ուղեգրութիւն մը որ այս անգամ հաճելի բերանփոխ մը պիտի ըլլայ և մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը պիտի կարդացուի անօրինակ հետաքրքրութեամբ։

Ընթերցողը այս զարմանահրաշ ուղեգրութեան ընթացքին մէջ պիտի հանդիպի իրարմէ աւելի նրբամիտ դիտակատարներու, որոնք իրենց աներեւակայելի ու անսպասելի հարաբերութիւնովը պիտի մարակեն ամէնէն թոյլ հետաքրքրութիւնն իսկ։

Մանզումէի համար հաճոյք մըն է իր ազնիւ ընթերցողներուն ծանօթացընել այս նորօրինակ ուղեգրութեան անդրովկիանեան հեղինակը, որ ընթերցողը հետաքրքրելու գաղտնիքը ուսումնասիրած է գերազանցապէս և կրնայ մրցիլ Եւրոպացի ամէնէն ժողովրդական և ամէնէն փնտռուած հեղինակներու հետ, յուզիչ տեսարաններ պատկերացնելու և նրբին դարձուածներ յօրինելու իր անժխտելի կարողութեամբը։

Ուրեմն քանի մը օրէն կարդացէք Մանզումէի Դ. երեսին ուղեւորական նոր թերթօնը

ԶՆԱՇԽԱՐՀԻԿ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Սեպտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100 32
Ռէժի	(Tab. Turcs)	414 —
Օմ. Միացեալ	(R. Nv. Unif.)	92 70
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	136 25
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.	608 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	88 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Տիարպէքիր վիլայէթի մէքթուպճիլըղընա՝ Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ վիլայէթի մէքթուպճիլըղընան միւֆթասըլ Էյուպ Սապրի էֆէնտի.

Պասրա վիլայէթի մէքթուպճիլըղընա՝ Բեթերպուրկ սէֆարէթը Սէնիյէսի իքինճի քեատիպը սապրգ Բաղրպ պէյ թային պույրուլմուշ ալը։

* * *

Մանասթիր վիլայէթի տախիլինտէ Սթարվօ գազասը գայմագամլըղը՝ Մէքթէպը Միւլքիյէ Շահանէ մէէզուլլարընան Եանեա վիլայէթի մայէթիկնէ իքմալը միւատէրը նըզամիյէ խէն Խալիլ Բիֆաթ պէյէ թէֆվիզ պույրուլմուշ ալը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. բարեւներ աւետուեցան և դրամական պարգեւներ բաժնուեցան այն ամէն անձերուն, որոնք անցեալները տեղի ունեցած եղեռնական վատ արարքին առեն վիրաւորուելով, դարմանուած էին Եըլտըզի, Համիտիյէ և Կիւմիւշ-Սուի հիւանդանոցներուն մէջ։

ԹՆԴԱՆՕԹԻ ՓՈՐՁԵՐ.— Թօփհանէի մէջ նոր շինուած լեռնային թնդանօթները փորձելու համար Զաթալճա գացած էր հրետանիզ սպաներու յանձնաժողովը։ Փորձերը աւարտած ըլլալով յանձնաժողովը դարձաւ։

ԷՏԻՐՆԷԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Քաղաքապետութեան մէջ կազմուած Նպաստաւաք յանձնաժողովը հրաւիրեց բոլոր պաշտօնատուները և երմտական հասատատութիւնները, մասնակցելու Լիսիրնէի հրդեհներուն ինպաստ բացուած հանգանակութեան։

* Ցաւնաց Տ. Եսայիա Պատրիարքը 20 ոսկի նուիրեց հրդեհներուն համար։

ՍԵՐՊԻՈՑ գահաժառանգ իշխանին չափահասութեան տարիքը մտնելու առթիւ Պոլսոյ սերպիական դեսպանատան մէջ գոհարանական աղօթքներ կատարուեցան և յետոյ դեսպան Մ. Սիմիչ շնորհաւորութիւններ ընդունեց։

ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒՆ.— Ցունաստանի կառավարութիւնը սկսաւ զինուորական վարժարաններու մէջ թուրքերէն լեզուն սովրեցնել։

ՀԱՊԷՇ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ զօր. Մաչաչիա Վարքիէ որ Պոլիս կուգայ, Երուսաղէմ ժամանց և Մենէլիք կայսեր նուէրները յանձնեց Ցունաց Պատրիարքին։

ԿԱՅՍ. ԱՆՁՆ. ԴԱՆՁՈՒՆ նախարարութեան խորհրդական և հաշուակալ անուանուեցաւ Հաշուակալութեանց տեսչին նախագահ Հէլմի պէյ և օգնական Ելմտական նախարարութեան ընդհ. հաշուակալի Ա. օգնական Մուզաֆֆէր պէյ։ Հէլմի և Մուզաֆֆէր պէյերը Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատուցին։

ՑՈՑՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Ցունաց Խաչն ժողովը միշտ կը զբաղի Պատրիարքարանի եկեմտաքին խնդրով որ լաւ վիճակ մը չունի։ Գաւառային մասրաստարանները դիզուած պարտքեր ունին կեդրոնին, որով պիտի գրուի անանց փութով դրկել դրամները։

* Վաճառական Արամեանը 120 ոսկի և տարեկան 600 ֆր.ի եկամուտ մը յատկացուց Ցէրթէքի Ցոյն վարժարաններուն։

* Մ. Եվեէնիանս, որ Պրուսայի մէջ չուրջ 3000 ոսկիով վարժարան մը շինել տուած էր, 300 ոսկի դրկեց, նոյն վարժարանը ոսմանկարելու և ներկելու համար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան հրահանգով, գաւառային իշխանութիւնք պիտի տեղեկագրեն թէ ո՞րոնք պարտք ունին ելմտական մասուններուն և ո՞րչափ է իրենց պարտքը։

ՓԱՑՏ ԵՒ ԱԾՈՒՇ,— Ծանուցուեցաւ որ այժմէն մինչեւ ձեռք առնուին որպէս զի ձիերը փայտի և ածուխի շահագործութեան տեղի չտրուի և գիները չբարձրանան։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սելանիկի շրջակայքը ընդհարում մը կատարուեցաւ 60 հոգինոց պուլկար աւազակախումբի և Օսմ. զօրքերու միջեւ։ Աւազակներէն ոմանք սպաննուեցան, ոմանք վիրաւորուեցան և ոմանք ալ անձնատուր եղան։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ ՋՈՒՐԵՐԸ.— Պրուսայի մէջ ջուրը անբաւական ըլլալով որոշուած է Քէօք-Տէրէի ջուրը որ լաւագոյնն է, բերել տալ քաղաք։ Այդ ջուրը պիտի կրնայ 120,000 բնակիչի օրական 50 լիթր ջուր հայթայթել։ Ծախք պիտի ըլլայ 30,000 ոսկի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՌԲԻ ԱՐԿԱՄ.— Կիրակի օր, Թարապիա կառքի վանգաւոր արկած մը պատահեցաւ։ Ֆէսի վաճառական Մէհմասեան էֆ. ընտանիքին հետ կառքով պտոյտ կը կատարէր, երբ անգլիական դեսպանատան առջեւ կառքին անիւը կտրեցաւ և ձիերը խրտչելով սկսան սրարշաւ ընթանալ դէպի ծով։ Կառապանը իր տեղէն վար գլորուեցաւ։ Անցորդ մը Մ. Լէոնիտաս Քոնթանթինէան, առաջ նետուեցաւ ձիերուն դէմ, անոնց սանձէն բռնեց և մեծ ճիգերով կրցաւ անոնց ուղղութիւնը փոխել ծովին հակառակ կողմը դարձնելով։ Կառքին մէջինները այս միջոցէն օգտուելով դուրս նետուեցան կառքէն, չնորհակալ ըլլալով երիտասարդին որ ստոյգ վտանգի մը առաջքը առած էր։

—Ձէվատ անուն 14 տարու պատանի մը երբ կէօք-Սուի կողմերը կը պտտէր, կառք մը տապալեց զայն և վրայէն անցաւ։ Խեղճ տղան փոքրիկը դուրս թափեցաւ և մահացաւ վիճակի մէջ փոխադրուեցաւ տուն։ Կառապանը անհետ եղաւ։

ՈՐՍԸ ԲԵՐԱՑԻ ՄԷՋ.— Մօնթքէօր կը պատմէ.— Թէպէ-Պաշէի քրիստոնեայ սպասաւորները իմաստուն բայց վտանգաւոր միջոց մը գտած են որպէս հաճոյքները վայելելու, առանց ծախքի, իրենց նստած տեղը։ Քրիստոնեայ Թարասէն որ հին գերեզմանատան վրայ կը նայի, որսի հրաձէն կը պարպեն իրենց նշմարած բոլոր կատուներուն վրայ և երբ կատու չըլլայ թռչուններու վրայ, վերջապէս բանի մը վրայ։ Բայց որովհետեւ ձակատեր են, յաճախ մարդոց վրայ կը պարպեն։ Անցեալները մօտակայ պատշգամի մը մէջ նստող մէկուն ականջին տակէն անցեր է գնդակ մը։ Առջի օր ալ տան մը ապակիները կոտրած են և գնդակը պատին զարնուած է, ան ու դողի մտնելով հոն գըտնուող երեք հոգին, որոնք հրաշքով զերծ մնացին։ Պէտք է վերջ դնել սպասաւորներու այս չահատակութեանց որ վտանգաւոր հետեւանք կրնայ ունենալ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 29 օգոստոս Երկուշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ներկայ Առաջին օրուան	37-37½	փար.
» երկրորդ »	36½-37	»
Մաքսիթթ »	33-34	»
Զավարլը »	30-31	»
Սէրբ առաջին, օրուան	37½	փր.
» միջին սեռակ	35-35½	»

Այսօր ժամանեց 17 վագոն ցորեն Անատոլ և 8 վագոն Բուսիլի։

ԱԼԻՒՐ

Ցեղուական քէրտա Ա. պարկը	73	ղ.
» » Բ. »	70-71	»

ԲՕՐ

Օրուան 17 փարա։

ԳԱՐ

Բէօսանէնէ 12 ղրշ. գրիւ

Մէրսին և Բուսիլի 11-11½ ղրշ. գրիւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 11 Սեպտ.— Բեթերսպուրկի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ բացարձակապէս կը հերքուի քանի մը լրագիրներու կրկնած այն լուրը թէ Ռուսիոյ և Ճարպոնի միջեւ գաղտնի դաշնագիր մը գոյութիւն ունի, ի մասին պատերազմական տուգանքի։

—Ո և է բանաւոր հիմք մը բղխած չի նկատուիր հոս Լոնտոնի մէջ արտայայտուած այն երկիւղը թէ, Միքատոն չպիտի վառերացնէ հաշտութեան դաշնագիրը։ Ճարպոնի կառավարութիւնը խորապէս կշռած է դաշնագրին յօդուածները և կատարեալ հաւանութեամբ է որ զանոնք ընդունած է։

ՀՌՈՄ.— Բալապրի երկրաշարժները 5000 զոհ առաջ բերած են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէ կը հեռագրեն թէ Նօճի և Նօճու զօրավարները հրամարական տուած են։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

29/11 Սեպտ. 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈՒԼԻՏԷ

Երէկ առտու բացուեցաւ Բ.Կ.	88	փր.
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ.Ո.	98.02	
Երէկուան էն բարձր գինը	» 98.07	
» էն վար գինը	» 98.—	

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ցբ.	134.50	
Երէկուան էն բարձր գինը	» 135.12	
» էն վար »	» 134.50	
Շիրքէթը Այրիէ	34.—	
Օսմանեան Պանքա	610.—	
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	245.—	
Փարափ Կ. Պոլսոյ	514.—	
Բրէսթ Ֆոնսիէ Լ.ժիրանիէն Ա.	314.50	
» « » Բ.	270.50	
Պանք Նաս. Կրէս.	428.—	
Թրամվայի Բոմնեթուղթ	7.50	
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	16.30	
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	3.85	
Լաւրիոմ ֆր.	53.50	
Թրանսվալ »	90.—	
Ռէժիի պարտաթուղթ ֆրանք	415.—	
Ռուսական 4% 1901	94.42	
Ճարպոնական 4%	91.—	
Սպանիական արտաքին	93.17	
Անգլիական Քոնսոլիտէ Ա. Ո.	90.75	
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	100.32	
Լոնտոն 3 ամիս	109.25	
Բարիզ »	22.96¼	
Վիէննա չէք ֆիոր.	21.90	
Պէրլին անտոկոս չէք մարք	18.65	

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	107.37
Անգլիական ոսկի	109.34
Ֆրանսական ոսկի	87.15
Քրիմից	51.08
Մէճարիք	— .—
Բոլ	91.10
Բուսպի Թղթադրամ	8.64

ԳՐԵՑ
ՍԴԻՎԸՆՍԷՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ԶԱՔՈՄԻԼԻԳԵԱՆԸ

ՈՒԴԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դէպի Գանձի Կղզին

Լ.Ա.

ԳԱՆՁԻՆ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄԸ

—Ճիշտ է, աւելցուց ուրիշ մը։ Ֆլինդ մերթ կատաղութենէն կը փրփրէր, և մերթ ալ՝ կը պահանջէր, կամ թէ կը սկսէր երգել, «—15 գալ 15 նաւաղ»։ Սոփիա կը իր միակ երգը։ Ճիշտը ըսելով, երբեք պրած չեմ այս երգը։ Օդը շատ տաք էր և պատուհանը բաց։ Կը յիշեմ որ փողոցէն որոշապէս կը լսէի այս հին յանկերգը և Ֆլինդ ճիշտ այս պահուն մեռնելու վրայ էր։

—Օ՛ն, օ՛ն, բաւական է, ըսաւ Սիլվերը։ Ֆլինդ մեռած է և իր ուրուականը չի չարիր այս ժամուն, գէթ ցերեկ ատեն։ Այս մասին կրնաք վստահ ըլլալ։ Եւ յետոյ, աւելի գէշ։ Երթանք ոսկիները գտնենք։

Նորէն յառաջանալ սկսանք։ Բայց հակառակ արեւին տաքութեան, ծովային ոգին զով զով չէին երթար այլ եւս, պոռալով կամ խնդալով։ Ցած ձայնով կը խօսէին քով քովի և իրենց շունչը կը բռնէին։

Մերուսի Ֆլինդին վախը խղդուք կը պատճառէր իրենց։

ԼԲ.

ԾԱՌԵՐՈՒՆ ՄԷՋԻ ՁԱՅՆԸ

Ամէն օր սարսափելին վրայ նստաւ թէ՝ հանգարտեցնելու համար այն յուզումը զոր կմախքին գիւտը պատճառած էր և թէ Սիլվերին և իր ընկերներուն մէջտեղ տալու համար հանգըստանալու։

Սարահարթը թեթեւապէս հակած էր դէպի արեւմուտք, և ընդարձակ տեսարան մը կ'ընդգրկէր մեր աջ ու ձախ կողմերուն վրայ։ Մեր առջեւ, ծառերուն վրայ, կը նշմարէինք Անտառներու հրուանդանը։ Եռեւի կողմէն կ'իյնէինք հարաւակողմի ծովածոցին վրայ։ Ճիշտ մեր վերեւ կը բարձրանար Լոնկ-Վիւն, հոս շոճիներով ծածկուած և հոն՝ գահաւանդներով լեցուն։ Ամէն կողմէ բարձրացող ալիքներուն հեռաւոր աղմուկը և մացառներուն մէջ շարժող հազարաւոր մէջատներու ըզզիւնը կը լսուէին։ Առդաստ մը իսկ չէր տեսնուեր ծովին վրայ և գիւղաղնկարին ընդարձակութիւնն իսկ տնոր մենութիւնը ի վեր կը հանէր։

Սիլվերը նստելով, փութաց կողմնացոյցով ուղղութիւնը գտնել։

—Ահաւասիկ երեք հատ «վսղոր ծառ»։ Սքելետ կղզին դէմն վրայ, ըսաւ։ Լոնկ-Վիւի մեծ բոստանը անչուշտ սա դուրս ցցուած հողամասն է։ Հիմա չատ դիւրին է մեր փնտռածը գտնել։ Եթէ հոս ճանկնք, ինչպէս կ'ըլլայ։

—Իրաւ որ ես անօթի չեմ, ըսաւ Մօրկան։ Սա դիւային Ֆլինդը ախորժակս փախցուց։

—Իրողութիւնը սա է, որդեակ, որ կրնանք գոհ ըլլալ մեռած ըլլալուն համար, պատասխանեց Սիլվերը։

—Կը յիշե՞ս, ըսաւ երրորդ մը, վերջին ատենները ան ինչորը կապուտցած էր Ֆլինդի երեսը։

—Կապուտցած, կը հաւատամ որ այնպէս եղած ըլլայ, պատասխանեց Մօրկան։ Ոսկին ազդեցութիւնն է։

Ցորմէ հետէ կմախքին տեսքը այս տխուր յիշատակներու հոսանքին մէջ նետած էր զիրենք, հետզհետէ աւելի ցած կը խօսէին այնպէս որ իրենց խօսքերուն շեշտը մերձակայ անտառներուն լռութիւնը չէր վրդովեր։

Ցանկարծ մեր առջև ցցուած ծառերուն մէջտեղէն, ձայն մը բարձրացաւ, տկար, սուր և պապակուն, եւ երգեց սա ընտանի յանկերգը.— 15 նաւաղ էին, մահուան մնուկին վրայ, 15 գալ, 15 նաւաղ, եօ հո հո, եօ հո հո։

Երբեք կեանքիս մէջ պատահած չեմ այն սարսափին, որուն ենթարկուեցան վեց ծովահէնները այս ձայնը լսելով։ Տժգոյն ու դողդղուն, ոմանք ընդոստ ցատկեցին և ուրիշներ զարհուրանքով բռնեցին իրենց մօտ գտնուող առաջին ձեռքը։ Մօրկան երեսի վրայ պառկեցաւ գետին։ Ամենքն ալ լուռ մնացին։

—Ֆլինդն է, մրմռաց վերջապէս Ճորճ Մէրրի խղդուկ ձայնով մը։

Երգը դադրած էր յանկարծ։ Կարծես թէ մէկը երգողին բերանին վրայ դրած էր ձեռքը։ Հեռուէն, պայծառ ու արեւոտ մթնոլորտին մէջէն եւ կանաչ հսկայ ծառերուն խորէն եկած այս ձայնին տպաւորութիւնը քաղցր եւ կաւ ինձ համար, իսկ ընկերներուն վրայ առաջ եկած տպաւորութիւնը աւելի տարօրինակ էր։

—Օ՛ն, պոռաց Սիլվերը կասկածուած կարած շրթունքը շարժելու համար ակներև ճիգ մը ընելով, բաւական է։ Ոսոք ելնենք և տեսնենք թէ ի՞նչ էր այս ձայնը։ Զմանչցայ դայն, բայց յայտնի է որ մեր վրայ խնդալ ուզող խաբեբայի մը ձայնն է։ Այսպէս երգելու համար մէկ էակ միակ կայ, հաւատացէք։

Ցօտած ատեն քաջութիւն կուգար վրան և այտերը գոյն կը ստանային։ Միւսները մարի կ'ընէին այս սրսապընդիչ խօսքերը և իրենք ալ կը սկսէին ապահովուիլ երբ ձայնը նորէն լսուեցաւ։ Այս անգամ չէր երգեր այլ եւս, ու տեսակ մը ակար և հեռաւոր կոչ մը կ'ուղղէր որ աւելի ակար արձագանգ մը կ'արթնցնէր Լոնկ-Վիւի հովիտներուն մէջ։

—Տէրպի Մէլ կրօ՛, կը յարէր ձայնը, Տէրպի Մէլ կրօ՛։

Այս անունը քանիցս իրարու վրայ կրկնեց։ Օտոյ յանկարծ, աւելի սուր շեշտով մը պոռաց,

—Դուսաթ մը ուսմ, Տէրպի Մէլ կրօ։

(Շարունակելի)

ԱԶԴ

Ս. Դրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանին 17դ. Տարեշրջանը պիտի սկսի առաջիկայ 1/14 Սեպտեմբերին։

Ուսումնարանին Մեմակալութիւնը ծանուցած է արդէն, մասնաւոր յայտագրով մը, յարգոյ ծնող-ց և պաշտօնական ազգակիցներուն, անոր դիտած կրթական ուղղութիւնը, նպատակը, ուսմանց ծրագիրն և ընտրեալ դասատուներուն անունները։ Կ'փատահ է որ անոնք լիուլի գաղափար կազմած են այս ուսումնական հաստատութեան վրայ և անոր ներքին արժէքը գնահատած։

Աշակերտաց արձանագրութեան համար ծնողք կրնան դիմել Ուսումնարանին Տնօրէնութեան, Բերա Եէնի փողոց թիւ 1, ամէն Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը։ Ընդհանրապէս կէս օր։

Հին աշակերտաց արձանագրութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպտեմբեր 14ին մինչեւ 3. իսկ դասերը պիտի սկսին Սեպտեմբեր 5ի երկուշաբթի օրը։

Տնօրէնութիւն
Ս. ԳՐԻԳ. ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄ.
Բերա, 15 օգոստոս 1905 10—4

ԼԻՍԷ ՖՐԱՆՍԷ

Վարչութեամբ՝ Մ. Ժ. Ֆոնի
Բերա, Տուօմուսնա փողոց թիւ 2
Մասնաճիւղ, Գալատիոյ Մօտա

Մօտաւոր վարժարանը կը վերաբացուի սեպտ. 5/18ին, իսկ Բերայինը 7/20ին։
20—7

ՍԻՐՈՅԻ ՇԹՍՅՆՊՈՐԻՀ
ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ
Սիրէնի, Պապր Ալի Ճաssսկի
Մեծ Խարեջրատուն

Սիրիոյ էֆ.ի հաշտաւոր գարեջրատուն-ճաշարանին մէջ ծանօթ ընթիր էկերակուրներէն զատ, աւելի ուժգն, երկու ասիճանի նոր ճաշացուցակներ ալ կազմուած են։ Ո՞վ չէ գնահատած այս գարեջրատան կերակուրները։ Ահա այս հանրաճանաչ կերակուրներէն չորս պնակ և մէկ անուշ 7½ գրուշի և 3 պնակ ու անուշ մը 5 գրուշի պիտի արուի։ Հին ճաշացուցակը կը մնայ և փափաքողները կրնան բան ալնմ յանձնարարել։ Կերակուրները նոյն են այս եղեռ ճաշացուցակներուն միջև, միայն արուած չատը կը տարբերի։ Մինչ ալ տարեկան ուսել կ'ուզեն միանգամայն, պէտք է ասիկն օգտուին։
3—10

ՊԷԼ ՍՄԼՈՒԳԼԸՐԸՆԸՆ
ԲԷՏԱԼԻՒ ԳԱՔԻՍ

Տօպիոր Լիվանոսի Լիվրատան թերս ինքնակի ասն սկսեանքներուն թարգմա ունի մանգիքոգրեանքներ կրկ ինքնի օրուանդա մանանկեր ասիկեն միաչի վէ պէօրէնքներ իրամ խեսիք աղոր իլանար վէրմէ քանիկն պէր հանիա զարգիցնա պէլ սօղուգլուղը գաքիրեն ինքնի։ Թերքանա խանէնկանն խնդրեմ թէտաքի խատիրդ քանիկն մինանգի օլատագան ասիրը։

Ղալիթ ունեն վէ Լիվրատան Թարգիզ օլընան ան տուսալ իլէ ֆրենկի խատիրդաղրը մուվաֆֆագրեկեմը թատ իլէ թէտաքի էտեր։ Հեր կիսն սատի ատէսիանն օնա գատար կալարատա, Սանտրգիրատա Գարագուշ Օթելինին գարդուսնու լուսանը ալուքեսնընեն իւղեցնեսէ 97 նուսէրօղլը քենան թէտաքիսնէրինտէ պուլունաբ։
40—18

ԱՖՕՍՈՒԼԻՔ ԻՆՍՏԻԹՈՒԹԻՒՆ. ԳՕՆԻԱ
(ՃԷՆԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ)

Վարժարանս կէս նպատակի ունենալով Բարձր և փոքր գաղափարներ Դորձնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ կ'աւանդէ օսմ., հայ., անգլ., ֆրանս., յունարէն (յոյներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև Բնական, Բնագիտական, Փիլիսոփայական, Բաղդատական, Վաճառականական են. գիտութիւններ։ Ունի դիւրաբերկրներու յատուկ հոյակապ և օգտակար շէնք և ընդարձակ պարտէզ մը և մեծ խրախուսիչ մը ամէն ազգերներու Փ. դիրքական առողջութեան բարդական մասրութեան։

Դիւրաբերկրներու դար, տարեշրջանը է 10 օսմ. ոսկի. և նոր տարերքներ պիտի սկսի յառաջիկայ 14/27ին։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար դիմել առ Տնօրէն վեր, Տոքդ. Ա. Ց. Հայկազեան. Գոնիա։
5—5

ՕՐԻՈՐԴԱՑ
ԴԻՆԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մագեց, Նախակրթարան, բարձրագոյն երկրորդական վարժարան։
Ընդ հսկողութեամբ Պերց Անարատ Յղութեան Բերա Զէյրէք փողոց։
Ինամեալ դասատուութիւն։ — Լեզուներ — Դիտութիւններ — Ձեռ., կար., ասկինադրութիւն, տնտեսագիտութիւն, գծագիր։
Տեղւոյ լեզուն է Ֆրանսերէն
Դիրաբաձայնի պայմաններ
Դիմել Վարժարան Տեսչութեան ամէն օր և Գոր. Աղէք. Վ. Սիրունեանի, Բերա, Սարդի տղան, ի Կաֆէ-պիկոսարան։ Տեսչութիւն

ԱՌԿ ԵՒ ՅՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԱՐԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԷ ՊԷՐԼԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԿԱՀՈՎԱԳՐ. ԿՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉՍԷՏ 1903 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉՍԷՏ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ 510,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1873Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԷ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպայի ամէնէն նշանաւոր Ընկերութիւնն է
Անմրցելի ԹԱՐԴԱՆԵՐ գալակոց Ապոգալի Ապահովագրութեանց
ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն ՇՇԹՆԱՆԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. որոնցմէ ոչ, այնպէս ամէն կողմէ և ամբողջ կեանքի տեւողութեան մասնաւոր, որոնցմէ համար յաջողական փոքր վճարումով մը, որոնցմէ Մէկ ԾՐԱՆԳԻՆ և վեցերի մինչեւ մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) ոչպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ելլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային. 15,000 ֆր. արիւնէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք մասնանպատաւոր անկարողութեան պարագային։
Ընկերութեան տրամադրութեան տակ՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ և Հոլիս.=
ՋԻԼՏԻ ԼՈՒՆԼԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ԳԱՆԳԱՆ
ԼԻԱԶՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ. Ա. Կ. ԼԻՒԶԷՆԹԱԼ
50—23 Դալաթիա Պէրէթ խան Օռիան Պասնի դիմացը

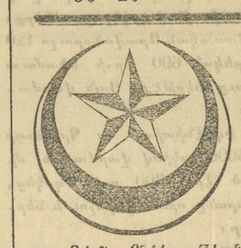

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՄՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1310 Սէֆեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նաղլը խան, Հէղարէն փողոց թիւ 14 և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Գէլիս Մ. Մ. Ի. Սատաք և Ռօտրիգ, Էլիս իլ Իսլամ խան, Պահճէ գարու թիւ 10.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Աւէլիսէա, Կայսրանի հրապարակ.
Գատրգիւղ, Բեսմիլ էֆէնտի Շուկայի հրապարակ.
Գատրգիւղ, Մ. Ա. Ինգիրա, Մօտա ճամասէսի.
Գէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմորի.

Գալաթիա, Մ. Ա. Բիրժոց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Գալաթիա, Մ. Էդիէն Բրէմէի, Թիւէքքիւլ խան.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիւլի, Մ. Է. Ռօսէ, Գէօյիւքտէրէ ճամասէսի, թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Բէսուլ էֆէնտի.
Բ. Սօմմարիւա, Բէնանք.
Գալիս Ս. Միւնիր պէյ, Թէրգդը խան թիւ 8 և 9, առաջին յարկ։

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։
37—50

«ԼԱ ԲՕԼԱՐ»
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
ՀՐԳԵՀԻ ՃԻՒՂ
1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Գիւղապոյի Պանքան ի պահ դրուած դանգաղ արժէքներով	50,000,000
Վերադրելեալ արժէքներու յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէքներ Անգլիոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար ֆրանք	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Գալսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարդարել։ «Լա Բօլար» իր վճարմանց ատենցոյց առած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։
Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՄԱՏՈՒՆ Կ ԳԻԼԷՅԻ ԼԻՈՆԷՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Գալսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Գալիս Սաբրան Ճամամ, Բինթօ խան։
44 50

ՏՕԹԹ. ԳՈՒԶՈՒՐԻ

Մասնագէտ ծննդական գործարանները, մորթային, վեներային, միզանցքային և կնոջական հիւանդութիւններու։ Երկար տարի պաշտօնավարած է Բարիզի հիւանդանոցներուն մէջ անուանի բժիշկներու քով։ Իր գործարանատունը կը գտնուի Գալաթիա, Եիւքսէք Բալարտի անկիւնը, Վոյվոտա ճամասէսի թիւ 2, որ ամէն օր ժամը 2էն 10 բաց է։
8—25

ՊԱՇՏՕՆ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Առեւտրական հրապարակի վրայ իր ապրկեշտութեամբ և փոքրառութեամբ ծանօթ անձնաւորութիւն մը կը փոփոքի ֆրանսերէն թղթակցութեան կամ հաշուապահութեան և կամ ա՛ և է պաշտօն ստանձնել պատուաւոր հաստատութեան մը մէջ։ Առաջնակարգ երաշխաւորութիւն։ Դիմել Եմբրդրատուն։
10—2

ԿԵԳՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԵԼԵՃԵԱՆ
ԶԱԴԻՄԱԳՐԵԼԱՐ, ՄԵԾ ՆՈՐ ԽԱՆ

Գելեճեան գրատունը պատիւ ունի ծանուցանել դպրոցական մարմիններու — հոգաբարձու., տնօրէն, տեսուչ, աւագ ուսուցիչ— թէ ի վիճակի է յառաջիկայ ուսումնական տարեշրջանին խնամով, ու փութով հայթայթել Մէարիֆէն արտօնուած Օսմ. եւ Հայերէն ամէն տեսակ գիրքեր։ Դրատանս նպատակն եղած է յամախորդին չատուն մէջ փնտռել իր չարը։ Իր գրած համակրութեան ապացոյցն է յանախորդներուն մեծ թիւր որ կը տատանայ հեռագնեալ։ Փոքր մը միայն կը բաւէ հաստատելու գրատանս գործատնութեան եղանակը։ Փափաքողներուն ձրի կը դրկենք յառաջիկայ 1905-906 տարեշրջանի համար իւրաքանչիւր դասագիրքի վրայ պատրաստուած դասագրքերու ցանկը։
30—9

ՏՐԴ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղտնական հիւանդ., որանց և կոնանց ծննդաբերական գործարաններու։
Ելն, հիւանդութեանց

Բժիշկ բժիշկը որ 15 տարի չարունակ պաշտօնավարած է Գալաթիոյ նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները ոչնչափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած և գործնական փորձեր կրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոդներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Գէօյիւք Բարմաք գարա, թիւ 10 և կէսօրէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Գահէ գարու Մէրքէզեան դեղատունը, ուր կը դիմեն վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, օրական ալ հինգտասն ղուռուշ։
Ուրբաթ օրերը ձրի՝ աղքատները։
50—47

ԹՈՒՐԹԱՆԻ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ ԸՄՊԵԼԻՆ

Այս ըմպելին որ Բաթօնեան ամենավերջին դրութեամբ պատրաստուած է, իր պարունակած առողջական տարրերուն տեսակէտով ուրիշներէ չատ աւելի բարձր է և գնահատուած է տաքի. ձեմիլ փաղայէ և ուրիշ նշանաւոր բժիշկներէ։ Թուրթանի ըմպելին իր մարսեցուցիչ և ուժատու յատկութիւններով կը յարմարի ախորակողմներու, ապաքինողներու, կրթուողներու, ծերերու և տղոց։
Գործածութիւնը.— Ճաշէն առաջ և ճաշի միջոցին կամ եռաքը, սուրճի գաւաթի մը չափով կէս գաւաթ ջուրի խառնելով պէտք է խմել։
Կը ծախուի ամէն դեղարանի մէջ։ Թուրքիոյ համար միակ կեդրոնատեղին Պոլիս, Գալաթիա, Զիւլֆարի փողոց 17 թիւ. Ժ. Բ. Տալէյիս։
6—10

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԲԱՆԿԱԼԹԻ
ԴԻՆԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

Վարժարանիս Մանկապարտէզին, Նախակրթարանին և Ուսումնարանին ուսեր. տարեշրջանը կ'սկսի օգոստ. 22ին։
Դասերը կ'սկսին տեսս. 5ին, երկ.-չաբթի։
Եր.իրորդական ուսմանց ծրագիրն այնպէս մը յարմարցուած է որ աշակերտք կրնան բան կամ պատրաստուիլ կայս. Բժշկական կամ Իրաւաբանական վարժարաններուն և կամ մշակել վաճառականական ու ճարտարարուեստական ճիւղերը։
Արձանագրութեանց համար դիմել ամէն օր, Բագրատունի վարժարան, Բանկալթի։
Տեսչ. Տեսուչ
ՌՕԶ Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Լ'ՈՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍ
1828 ՎԷ 1829ՍԻ ԹԷԷՍԻՍ ԳԵԼԷՆՄԷՆ
Մերկզի թաստեսի — Պարիզ, Վանսոմ մէյտանքիսա 9 ճիւմրուք
տոյիրէի խուսուսիլիրէնեռ

ՀԱՐԻՒՐ ՇՐԻՊԼԻՍ

Սիրմայէ վէ իհթիեաթ 145 500,000 ֆր.
1904ին թահսիլաթը 25,000,000 »
Թէմիէ օրանան դիկան 305,000,000 »
Մինուրթայա էմլաքան գումէթէ 22½ միլիառ։

ԷՕՄԻՐ ՇՐԻՊԼԻՍ

Սիրմայէ վէ իհթիեաթ 174 500,000 ֆր.
1904 բրիմ թահսիլաթ 12,000,000 »
Թէմիէ օրանան դիկան 135,000,000 »
Մինուրթայա սարսանէմիլ 282,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կայէ միւսանա չէքանիբ իլէ Թիւրքիասա ինկիլիզա գալա իսէր էՕՄԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ լիսպէսի սարի միւնթէլիֆ սորթէմէք վէ խուսուսի էնվէն ֆիյաթլարա գանաբ ինկիլիզա իսէր։
ՇԵՐԿԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՄԸ «Օսմանլը Պանքասը» սրբ. Թիւրքիա վէ Մէսմանիքեթ Նեարդիսէ էրլիսն միւսարիֆլիքը ումումիյէ = Սթամպուլատա, Սուլթան Համամբնատա, Գալաթասը Օղլու Բասատը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԻԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԵԱՆ
Գալաթասա օյլուսա պիր Շիւպէսի օյլուսը կիպի՝ Մէմլիքեթ Մահրուսէնին հէր թարաֆնատա սանի խուսուսի ամանոլարը վար տուր։
17—50

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՆԱԳԷՏ ՀԱՐԱՆԵԿԱՆ ՍՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԵԿՐՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատիպ «էֆէ» մը տալ մամերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մամերէ զգաղարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մամեր, անմրցելի ոճան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կիսլանա, քողք, քողքի անասկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսուր, եւն. եւն. եւն.։
Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մամերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԵԱՒ ՏԵՂ ՋԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Գալիս, Բամանբօ խանի տակ, թիւ 86 50—15

ՄԿՆԱՍՊԱՆ
Mort aux Rats
par la Pâte phosphorée
de Louis Steiner de
Vernon (France)

ԲԱՐ ՖՕՍՖՕՐԷ
15, Médaille aux Expositions or, vermeil, Argent & Bronze

Ի Վերնօն (Ֆրանսա) աշխարհահռչակ Լուի Շթայնրի պատրաստած այս անգուգական դեղը որ վայրենական կ'սպանէ գաղտագողի և քաղաքային ամենէն մեծ մուկերը, կը ծախուին մասնաւոր չիչերու մէջ հետեւեալ գիներով
¼ ՇԻՇԸ 50 ՓԱՐԱԶ ½ ՇԻՇԸ 2 ՂՐՈՒՇ

TUE SOURIS (MARQUE DÉPOSÉE)

ԹԻ ՍՈՒՐԻՆ ցորենի հատիկներ են որ մասնաւորապէս պատրաստուած է փոքր մուկեր (ֆրանգ օրշանը) ինչպէս նաև պարտէզներու մէջ հոգին տալ ալ մուկեր, եւ այլն վնասակար փոքր կենդանիներ սպաննելու համար
¼ ՏՈՒՓԸ [50 ՓԱՐԱԶ
Վերոյիշեալ դեղերը կը ծախուին
Գալիս. Ամէն մեծաքանակ դեղաբերէից վաճառատունները և դեղարանները։
» Գին Ֆիր Զեյնա վաճառատունը, Գանէլ-Գարու
» Իպրահիմ էֆէնտի էֆէնտի, Մրբոյ Զարչին
» Տ. Բ. Տիմիթրիսաի, Անգլիական վաճառատունը Գանէլ Գարու
» Գալար տը Ֆրանս, Նպարեղէնի վաճառատունը Համիտիյէ փողոց
Բերա. Գոն Մարչէն
» Ամէն մեծ դեղարանները և նպարավաճառատունները։
Ուշադրութիւն չիչերուն և տուփերուն, որոնք գ Լուսուած և վրան L. Steiner, Vernon ինչպէս նաև գործածութեան եղանակը նշանակուած են։
Թուրքիոյ ընդհանուր կեդրոնատեղին է միայն մեծաքանակ վաճառուներու և յանձնարարութեանց համար, Կ. Գալիս Սալթան Համամ, Հաճօրլու խան թիւ 31։
23—50